

Opinnäytetyö (AMK)

Kirjasto- ja tietopalvelun koulutusohjelma

2012

Leila Paananen

**”ON VAIN KÄYTETTÄVÄ OMAA JÄRKEÄ JA
LÄHDEKRITIIKKIÄ”**

– science fiction -harrastajien tiedonhankinta

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

OPINNÄYTETYÖ (AMK) | TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Kirjasto- ja tietopalvelun koulutusohjelma

Lokakuu 2012 | Sivumäärä 45

Ohjaaja: Olli Mäkinen

Leila Paananen

”ON VAIN KÄYTETTÄVÄ OMAA JÄRKEÄ JA LÄHDEKRITIIKKIÄ” – SCIENCE FICTION -HARRASTAJIEN TIEDONHANKINTA

Tämän opinnäytetyön tarkoitus oli selvittää suomalaisten science fiction -harrastajien tiedonhankinnan yleispiirteitä. Sitä tarkastellaan arkielämän tiedonhankinnan viitekehyksessä, joka on informaatiotutkimuksen osa-alue. Kohderyhmänä tutkimuksessa olivat suomalaiset henkilöt, jotka harrastavat säännöllisesti science fictionia eri muodoissa. Tutkimus tehtiin puolistrukturoidulla verkkokyselyllä, johon vastasi 117 harrastajaa ympäri Suomea. Kyselyn avulla tutkittiin seuraavia seikkoja: minkälaista tietoa science fictionista hankitaan, mistä paikoista ja mitä kautta tietoa hankitaan, millä kriteereillä tiedonlähteitä valitaan, mitä esteitä tiedonhankinnassa esiintyy ja miten esteitä voisi poistaa.

Science fictionia eli tieteisfiktiota esiintyy kirjallisuuden lisäksi esimerkiksi elokuvissa, peleissä ja kuvataiteessa. Genren tärkeiksi ominaisuuksiksi on listattu yhteiskuntakriittisyys, teknologia, luonnontieteet ja tulevaisuusskenaariot. Suomessa on ollut järjestäytynyttä sf-toimintaa 1970-luvulta saakka, jolloin ensimmäiset yhdistykset perustettiin. Harrastajille yhteisöllisyys ja muiden harrastajien tapaaminen on tärkeää.

Vastauksista kävi ilmi, että suurin osa harrastajista etsi tietoa aktiivisesti. Tietoa hankittiin eniten kirjallisuudesta ja kirjailijoista, mutta myös elokuvista, tv-sarjoista ja sf-harrastajayhteisöistä haettiin tietoa. Tärkeimmiksi tiedonlähteiksi ja -kanaviksi osoittautuivat internetin hakukoneet, keskustelufoorumit ja muut harrastajat. Myös Wikipedia nousi esiin tärkeänä lähteenä. Hakukoneita pidettiin vaivattomina ja nopeina, kun taas muilta harrastajilta saatu tieto koettiin luotettavaksi. Tärkeimmät kriteerit lähteitä valitessa olivat helppous, asiantuntemus sekä luotettavuus. Tiedon hajanaisuus ja määrällinen laajuus hankaloittavat tiedonhankintaa.

Yksi ratkaisu tähän ongelmaan olisi kotimainen sivusto, johon kerättäisiin keskitetysti tietoa science fictionista sekä linkkejä muihin hyviksi katsottuihin tietoresursseihin.

ASIASANAT:

Arkielämän tiedonhankinta, kyselytutkimus, tiedonhankintatutkimus, science fiction

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Degree programme in Library and Information Services

October 2012 | Total number of pages 45

Instructor: Olli Mäkinen

Leila Paananen

“ALL YOU NEED IS COMMON SENSE AND SOURCE CRITICISM” – INFORMATION SEEKING PRACTICES OF SCIENCE FICTION FANS

The objective of this Bachelor's thesis was to study the general features found in the information seeking practices of Finnish science fiction fans. The theory part of the thesis focuses on everyday life information seeking. The subjects of the study were persons who are interested in science fiction and consider it as a regular hobby. The material of the study was collected with an online survey, which was completed by 117 people around Finland. The following questions were examined: what kind of information on science fiction was sought, what kind of information sources and channels were used, what criteria were used when they were chosen, what kind of problems occurred in information seeking and how the problems could be solved.

In addition to literature, science fiction themes can be found also in films, games and arts. Characteristics of SF often include social criticism, the important role of technology and natural sciences and visions for the future. There has been organized science fiction activity in Finland since the 70's, when the first SF society was founded. A sense of community and meetings with other fans are important for SF fans.

The majority of the fans seek information actively. They mostly sought information on literature and authors, but also films, TV shows, events and fandom activity were the topics of information seeking. The most important sources and channels of information were search engines, various online forums and other fans. Search engines were regarded as easy and quick while other fans were viewed as trustworthy. When choosing the sources and channels of information, the major criteria were easiness, expertness and reliability. Incoherent search results and the vast quantity of information cause problems in seeking information.

One solution to this problem would be to create an online site where information on science fiction would be collected collectively. The site could also list links to other approved information resources.

KEYWORDS:

Everyday life information seeking, survey, science fiction

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 SCIENCE FICTION JA SF-FANDOM SUOMESSA	7
3 TIEDONHANKINTATUTKIMUKSEN TEORIAA JA KESKEISIÄ KÄSITTEITÄ	9
3.1 Data, informaatio ja tieto	9
3.2 Tiedontarve	10
3.3 Tiedonlähteet ja -kanavat	11
3.4 Tiedonhankinta	12
4 ARKIELÄMÄN EI-AMMATILLINEN TIEDONHANKINTA	14
4.1 Kirsty Williamsonin arkielämän tiedonhankinnan malli	14
4.2 Reijo Savolaisen malli arkielämä tiedonhankinnan kontekstina	16
5 KYSELYLOMAKE TIEDONKERÄÄMISVÄLINEENÄ	19
5.1 Verkkokyselyn toteuttaminen	19
5.2 Verkkokyselystä tiedottaminen	21
6 KYSELYN TULOKSET	22
6.1 Taustatiedot	22
6.2 Millaista tietoa haetaan	26
6.3 Tärkeimmät tiedonlähteet ja -kanavat	28
6.4 Mitä tiedonlähteitä ja -kanavia ei käytetä	31
6.5 Orientoivan tiedon hankinta	33
6.6 Tiedonhankinnan esteet	36
6.7 Parannusehdotuksia	39
6.8 Pohdintaa	41
7 LOPUKSI	43
LÄHTEET	45

LIITTEET

- Liite 1. Webropol-verkkokysely
- Liite 2. Verkkokyselyn saatekirje
- Liite 3. Ilmoitus kyselystä Conzine-lehdessä

KUVIOT

Kuvio 1. Tiedonhankintaprosessi (Savolainen 1999, 85).	12
Kuvio 2. Williamsonin arkielämän tiedonhankinnan malli (Haasio & Savolainen, 2004, 122).	15
Kuvio 3. Vastaajien sukupuolijakauma.	23
Kuvio 4. Vastaajien ikäjakauma.	23
Kuvio 5. Kuinka kauan science fictionia on harrastettu.	24
Kuvio 6. Science fictionin harrastustavat.	25
Kuvio 7. Oletko jäsen jossain science fiction -yhdistyksessä?	25
Kuvio 8. Oletko aktiivisesti mukana jossakin science fiction -yhdistystoiminnassa?	25
Kuvio 9. Käytkö sf-tapahtumissa?	26
Kuvio 10. Tärkeimmät tiedonlähteet ja -kanavat.	28
Kuvio 11. Tärkeimmät kriteerit tiedonlähteitä valitessa.	30
Kuvio 12. Mitä tiedonlähteitä ei käytetä.	31
Kuvio 13. Kotimaata koskevan orientoivan tiedon tärkeimmät lähteet.	34
Kuvio 14. Ulkomaita koskevan orientoivan tiedon tärkeimmät lähteet.	35

1 JOHDANTO

Tämän tutkimuksen aiheena on suomalaisten science fiction -fanien tiedonhankinta. Sitä tarkastellaan arkielämän tiedonhankinnan viitekehyksessä, joka on informaatiotutkimuksen osa-alue.

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, minkälaista tietoa science fictionista haetaan, mistä paikoista ja mitä kautta tietoa hankitaan, millä kriteereillä valitaan paikkoja joista tietoa haetaan, mitä ongelmia tai esteitä tiedonhankinnassa esiintyy ja miten esiin tulevia ongelmia voisi korjata. Kohderyhmänä tutkimuksessa ovat kaikki suomalaiset henkilöt, jotka ovat kiinnostuneita science fictionista ja katsovat harrastavansa sitä säännöllisesti. Tutkimus tehdään puoli-strukturoidun verkkokyselyn avulla.

Valitsin kyseisen aiheen, koska arkielämän tiedonhankinnan tutkimus kiinnostaa minua. Science fiction -fanien valinta tutkimuskohteeksi puolestaan lähti liikkeelle omasta kiinnostuksestani kyseiseen genreen. Olen ollut aktiivinen Turun Science Fiction Seura ry:ssä 1990-luvun lopulta saakka, ja on helppo tutkia vii-teryhmää, jonka jäsen itse olen.

Opinnäytetyössä esitellään ensin science fictionia genrenä ja suomalaista sf-harrastajakenttää. Kolmas ja neljäs luku käsittelevät tiedonhankintatutkimuksen teoriaa ja keskeisiä käsitteitä sekä arkielämän tiedonhankinnan tutkimusta. Tutkimuksen toteutuksesta ja tuloksista kerrotaan viidennessä ja kuudennessa luvussa, ja lopuksi pohditaan tulosten merkitystä.

2 SCIENCE FICTION JA SF-FANDOM SUOMESSA

Science fiction (tieteisfiktio, scifi, sf) on laajempi käsite kuin tieteiskirjallisuus, sillä sf-teemoja esiintyy nykyään kaunokirjallisuuden lisäksi kuvataiteessa, sarjakuvissa, elokuvissa, televisiosarjoissa sekä video- ja roolipeleissä. Kirjallisuuden alalajina se syntyi jo 1800-luvulla, ja Mary Shelley'n romaania *Frankenstein* (1818) pidetään ensimmäisenä tieteisromaanina (Sisättö 2004, 11). 1900-luvun puolella genrellä on ollut populääri- tai roskakulttuurin stigma, joka syntyi jo 1920–1950-luvuilla Yhdysvalloissa (Hirsjärvi 2009, 19).

Science fiction on hankalasti määriteltävä fiktion alalaji, ja siitä on olemassa monia eri käyttötarkoituksiin luotuja määritelmiä. Lajityypin tärkeiksi ominaisuuksiksi on historiallisesti listattu yhteiskuntakriittisyys, teknologia, luonnontieteet ja skenaariot tulevaisuudesta. Science fictionissa esitetään vaihtoehtoisia, spekuloiivia, jopa varoittavia yhteiskuntakuvia ekstrapolaation avulla eli olemassa olevia tosiasioita laajentamalla ja projisoimalla. Tieteisfiktiossa idea (novum) on yksi tarinan keskeisistä elementeistä. Kaikki science fiction ei kuitenkaan ole kriittistä, vaan se voi olla myös puhdasta viihdettä tai mystifioida optimistisesti edistystä. Sen ei myöskään aina tarvitse pohjautua nimenomaan luonnontieteisiin, vaan se voi käsitellä myös humanistisia, filosofisia, yhteiskuntatieteellisiä ja psykologisia teemoja. Science fictionin voi katsoa kertovan tietämisen ja ymmärtämisen rajoista, ei niinkään tieteestä ja teknologiasta. Lajityypin teokset voivat kyseenalaistaa oman kulttuurin itsestänselvyydet tavalla, jolla sitä ei mikään muu lajityyppi tee. (Hirsjärvi 2009, 20–21, 23).

Science fiction on hyvin läheistä sukua fantasialle, ja niiden välinen rajaviiva jää epäselväksi, vaikka kummastakin on tehty runsaasti määrittelyjä. Erona on kuitenkin se, että tieteisfiktiossa spekulointi yhteys tieteelliseen maailmankuvaan on yksi genren olennaisimmista ominaisuuksista. Toisin kuin fantasiassa, kuvattun ilmiön täytyy periaatteessa olla mahdollinen ilman yliluonnollisia selityksiä. (Hirsjärvi 2009, 29–30)

Fandom on englannista lainattu termi, joka tarkoittaa fanien muodostamaa verkostoa (Hirsjärvi 2009, 11). Suomessa oltiin kiinnostuneita science fictionista jo 1950-luvulla, mutta suomalaisen science fiction -fandomin katsotaan syntyneen vuonna 1976, jolloin perustettiin Suomen ensimmäinen sf-yhdistys, Turun Science Fiction Seura ry., joka alkoi julkaista Spin-lehteä. Sen jälkeen vastaavia yhdistyksiä perustettiin muihin kaupunkeihin kuten Helsinkiin, Tampereelle ja Jyväskylään, ja nykyään aktiivisia yhdistyksiä on kymmenisen kappaletta ja lehtiäkin on yhtä monta. Fandomin toiminta koostuu yhdistystoiminnasta, lehtien julkaisemisesta, kirjallisuus- ja muiden palkintojen myöntämisestä sekä tapahtumien eli conien (< convention) ja epämuodollisten tapaamisten järjestämisestä. (Karppanen 2011, 6) Yleisemmin science fiction -fanit poikkeavat muiden taiteenlajien harrastajista siinä suhteessa, että he haluavat usein harrastaa yhdessä. Yhteisöllisyys ja muiden samanhenkisten ihmisten tapaaminen on heille tärkeää. (Sisättö 2012). Lisäksi toiminta perustuu vapaaehtoisuuteen ja talkootyöhön, ja yhdistykset ovat voittoa tavoittelemattomia.

Edellä mainitut toimintatavat ovat tyypillisiä myös ulkomaiden fandomtoiminnalle, mutta suomalaisella fandomilla on lisäksi joitakin erikoispiirteitä. Niitä ovat naisten suuri osuus, aktiivisten toimijoiden suhteellinen nuoruus sekä harrastajayhteisöjen keskittyminen yliopistojen ja korkeakoulujen yhteyteen, jolloin fandomiin tulee uusia aktiiveja korkeakouluopiskelijoiden joukosta (Rehnström 2012, 13, Mäntylä 2012, 18). Erityistä suomalaiselle fandomille on myös se, että suuret tapahtumat kuten Finncon eivät kerää osallistumismaksuja vaan ovat aina olleet kävijöille ilmaisia. Siinä missä muissa maissa maksullisten conien kävijät lasketaan sadoissa, Finnconeissa vieraillee vuosittain useita tuhansia ihmisiä. (Karppanen 2011, 7)

3 TIEDONHANKINTATUTKIMUKSEN TEORIAA JA KESKEISIÄ KÄSITTEITÄ

Tiedonhankintatutkimus on yksi tärkeimmistä informaatiotutkimuksen osa-alueista. Sen avulla pystytään ymmärtämään ihmisen käyttäytymistä tiedontarvelanteissa, sekä sitä, miksi ja miten tiedonhakija käyttää eri tiedonhankintakanavia ja -menetelmiä. Tutkimuksista saatua tietoa voidaan käyttää kehittämään tiedonlöytämismekanismeja ja parantamaan tietoa välittävien instituutioiden palveluja. (Haasio & Savolainen 2004, 9.)

Tiedonhankintatutkimus tarkastelee kolmea osa-aluetta: tiedontarpeita, tiedonhankintaa sekä tiedonkäyttöä (Haasio & Savolainen 2004, 9). Myös muilla tieteenaloilla kuten viestintätutkimuksessa, kasvatustieteissä ja psykologiassa tutkitaan tiedonhankintaa. Näillä aloilla usein painotetaan eri asioita kuin informaatiotutkimuksessa, mutta näiden alojen tutkimustulokset ovat relevantteja myös informaatiotutkijoille. (Savolainen 2011, 78.)

Internetin yleistyminen 1990-luvun lopulla vaikutti ihmisten tiedonhankintatapoihin oleellisesti: oli syntynyt kokonaan uusi keskeinen tiedonlähde. Sen hyvät puolet ovat nopeus, ajantasaisuus ja globaalisuus, ja huonoja puolia on muun muassa se, että se on vapaa julkaisukanava, jossa kuka tahansa voi julkaista mitä tahansa. On myös vaarana niin sanottu digital divide -ilmiö, eli toisilla on paremmat mahdollisuudet ja taidot käyttää internetin tuomia hyötyjä kuin toisilla. Se taas voi aiheuttaa eriarvoisuutta. (Haasio & Savolainen 2004, 134–136.)

3.1 Data, informaatio ja tieto

Data on koodattu viesti, joka koostuu merkeistä tai symboleista kuten tietokoneeseen syötetyt nollat ja ykköset. Se on raaka-ainetta, josta informaatio syntyy. Informaatiota voidaan välittää muille. (Haasio & Savolainen 2004, 15.)

Informaatio voidaan jakaa semanttiseen ja pragmaattiseen informaatioon. Semanttinen informaatio ilmenee väitelauseissa, joissa ilmaistaan maailmaa koskevia asiantiloja. Nämä väitelauseet voivat myös olla joko tosia tai epätosia. (Haasio & Savolainen 2004, 16.) Esimerkkinä semanttisesta informaatiosta on seuraava lause: "Tarja Halonen oli Suomen presidentti 12 vuotta."

Pragmaattinen informaatio kertoo vastaanottajalle jonkin merkittävän asian. Mitä hyödyllisempi se hänelle on, sitä pragmaattisempaa informaatiota voidaan pitää. Informaatio on resurssi, jota voi hyödyntää eri toimissa. Uutiset sisältävät pragmaattista tietoa, mutta niiden hyödyllisyys on sidottu aikaan. (Haasio & Savolainen 2004, 16.)

Vastaanottaja tulkitsee saamansa informaation omalla tavallaan, ja tämän tulkin läpikäynyt informaatio muuttuu tiedoksi. Silloin se saattaa muuttaa tulkit-sijan käsityksiä jostakin asiasta, ja hänen kognitiivisissa rakenteissaan tapahtuu muutos. Kukin yksilö tulkitsee informaatiota omalla tavallaan. (Haasio & Savolainen 2004, 17.)

Varsinkin digitaalista informaatiota syntyy koko ajan lisää kiihtyvällä vauhdilla. Sähköisen tallennuksen halpuus, kovalevyjen kasvu, tietokoneiden prosessoriteho ja tietoverkkojen kasvava kaistaleveys edesauttavat digitaalisen tiedon eksponentiaalista kasvua. Tämä informaatiotulva vaikeuttaa relevantin tiedon löytämistä. (Tuominen 2008, 16–17.)

3.2 Tiedontarve

Tiedontarve on terminä hankala määritellä, ja sen luonteesta on esitetty informaatiotutkimuksessa monia erilaisia näkemyksiä. Yksi hankaluus Savolaisen (2011, 83) mukaan on se, että tarvetta analysoitaessa tulee vastaan useita monitulkintaisia psykologisia termejä kuten "halu", "uskomukset" tai "motiivi". Ongelmana on myös se, että tiedontarpeisiin liittyvää empiiristä tutkimusta on hyvin vähän. Sen vuoksi tiedontarvejäsentelyt perustuvat yleensä yleispiirteisiin tyypittelyihin. (Savolainen 2011, 86.)

Vaikka tiedontarvetta ei voidakaan määritellä täsmällisesti, se on hyödyllinen apukäsite silloin, kun käsitellään niitä kognitiivisia, tunneperäisiä ja tilannelähtöisiä tekijöitä, jotka saavat yksilön ryhtymään toimiin tiedon hankkimiseksi. (Savolainen 2011, 90–91.)

Myös tiedontarve lasketaan ihmisten perustarpeisiin. Ihmisillä on sisäsyntyinen tarve ottaa vastaan aistiärsyksiä, ja on myös ilmeistä että monilla on tarve seurata tiedotusvälineitä. (Savolainen 2011, 85.) Tiedontarpeisiin vaikuttavat myös henkilön yhteisössä omaksumat roolit sekä hänen asenteensa ja mielenkiinnon kohteensa. On luonnollista, että kiinnostaviksi koetut asiat nähdään usein myös tarpeellisina. (Savolainen 2011, 86.)

Edellä mainittujen sisäisten tekijöiden lisäksi myös sellaiset sosiaaliset ja kulttuuriset tekijät kuten arvot ja normit määrittelevät yksilön tiedontarpeita. Arvot ovat ihmisten ajattelussa ja yhteiskunnan kulttuurissa vallitsevia käsityksiä yksilöiden ja yhteiskunnan keskeisistä päämääristä, ja tarpeet voidaan ymmärtää arvojen välittämiksi käsityksiksi siitä, mikä on ihmiselle hyväksi jossain tilanteessa. Normit puolestaan ovat keskeisessä asemassa tiedontarpeiden muodostumisessa, sillä ne määrittävät sen, mikä käyttäytyminen yhteiskunnassa on sallittua, kiellettyä, toivottavaa tai pakollista. (Savolainen 2011, 85–86.)

3.3 Tiedonlähteet ja -kanavat

Tiedonlähde käsitetään useimmiten dokumentiksi, johon informaation sisältö on tallennettu. Nämä dokumentit voivat olla painettuja (esimerkiksi kirjat ja lehdet) tai elektronisia (esimerkiksi television lähetykset tai verkkosivut). Informaatiolähteitä voivat dokumenttien lisäksi olla myös henkilöt. (Haasio & Savolainen 2004, 19.)

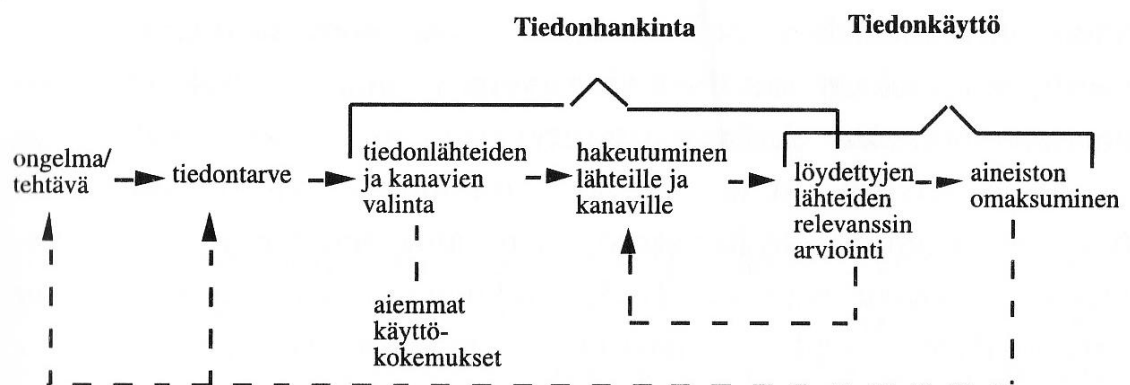
Tiedonlähteitä voi jaotella eri tavoin, mm. formaaleihin ja informaaleihin lähteisiin (Haasio & Savolainen 2004, 20). Formaaliset eli viralliset lähteet ovat periaatteessa kaikkien saatavilla, kun taas informaaliset tiedonlähteet liittyvät ihmisten väliseen epämuodolliseen viestintään. Informaalisia lähteitä voivat olla esimerkiksi sähköpostiviesti tai puhelinkeskustelu.

Tiedonkanava on mekanismi, jonka avulla tiedonlähde löydetään. Organisoitu kanava on esimerkiksi kirjasto, jonka kautta pääsee monenlaisille tiedonlähteille. Myös yksittäinen henkilö voi toimia tiedonkanavana, jolloin useimmin käytetään termiä tiedonvälittäjä kanavan sijaan. Välittäjänä voivat toimia esimerkiksi terveydenhoitaja tai informaatikko. (Haasio & Savolainen 2004, 20.)

Internet-sivuja on vaikea jakaa tiedonlähteisiin ja -kanaviin. Yksittäisiä kotisivuja voidaan pitää tiedonlähteinä, mutta niissä on usein linkkejä muihin lähteisiin. Haasion ja Savolaisen (2004, 20) mukaan onkin ilmeistä, että kun informaatio-sisältöjä on yhä enemmän tarjolla tietoverkossa, tiedonlähteen ja -kanavan erottaminen toisistaan muuttuu yhä vaikeammaksi.

3.4 Tiedonhankinta

Tiedonhankinta on käsite, jonka voi tulkita sekä laajasti tai suppean instrumentaalisesti. Instrumentaalisen tiedonhankinnan tutkimuksessa keskitytään keinoihin, joilla tietoa sisältäviä dokumentteja saadaan. Laajasti tulkitussa tiedonhankinnassa tutkitaan tiedonhankinnan koko prosessia, jota on havainnollistettu kuviossa 1. (Savolainen 1999, 84.)

Kuvio 1. Tiedonhankintaprosessi (Savolainen 1999, 85).

Tiedonhankintaprosessi alkaa tiedontarpeen syntymisestä ja päättyy hankitun tiedon käyttöön. Lähtökohtana on jonkin tehtävän tai ongelman vuoksi herän-

neen tiedontarpeen havaitseminen ja tunnistaminen. Seuraavana vuorossa on tiedonlähteiden ja -kanavien valitseminen ja niiden luo hakeutuminen. Tähän valintaan vaikuttavat yksilön aiemmat kokemukset sekä erilaiset odotukset ja arvioinnit lähteen mahdollisesta hyödyllisyydestä. Sen jälkeen yksilö arvioi saadun tiedon käyttökelpoisuutta ja kenties palaa edelliseen vaiheeseen, mikäli ei koe saaneensa relevanttia tietoa. Uusi tieto voi myös aiheuttaa sen, että syntyy uudenlaisia ongelmia, jotka puolestaan synnyttävät uudenlaisia tiedontarpeita. Tiedonhankintaprosessi onkin usein syklinen. (Savolainen 1999, 85.)

Tiedonhankinnan tavat vaihtelevat riippuen yksilöstä, tilanteesta ja tehtävyytystä. Se on myös totunnaista, eli opituista rutiineista ei helposti luovuta, ellei uusi käytäntö ole selvästi vanhaa tehokkaampi. Tiedonhankinta ei myöskään ole itseisarvo, joten se tähtää ainoastaan 'tarpeeksi hyvään' tulokseen. (Savolainen 2011, 109–110.)

Tiedonhankinnassa voi esiintyä myös erilaisia esteitä, jotka hankaloittavat tiedon löytymistä. Esteet voivat olla tunnelähtöisiä, esimerkiksi neuvon kysyminen voi tuntua oman tietämättömyyden julkiselta tunnustamiselta. Tunnelähtöisten esteiden lisäksi esteet voivat olla myös taloudellisia: ei esimerkiksi ole varaa hankkia kiinnostavaa kirjallisuutta. Myös kiire tai puutteellinen kielitaito voivat muodostua esteeksi onnistuneelle tiedonhankinnalle. (Savolainen 2011, 96.)

Tiedonhankinta voidaan jakaa kahteen erilliseen kategoriaan. Ongelmalähtöisen eli praktisen tiedon hankinta liittyy yksittäisen ongelman ratkaisemiseen (Haasio & Savolainen 2004, 30). Silloin siis lähdetään hakemaan tietoa, jolla selvitettäisiin jokin määrätty tiedossa oleva ongelma. Yksinkertaisimmillaan tällainen ongelma voisi esimerkiksi olla se, onko jokin kauppa auki sunnuntaisin.

Kun tietoa hankitaan yleisestä mielenkiinnosta ilman erityistä tiedontarvetta, kyseessä on orientoivan tiedon hankinta (Haasio & Savolainen 2004, 30). Orientoivaa tietoa saadaan esimerkiksi lehtiä lukemalla tai seuraamalla television ajankohtaisohjelmia. Orientoivaan tiedonhankintaan liittyy sattumanvaraisuus: tärkeään tietoon saatetaan törmätä vahingossa.

4 ARKIELÄMÄN EI-AMMATILLINEN TIEDONHANKINTA

Suurin osa tiedonhankinnan tutkimuksesta kohdentuu ammatillisen tiedon hankintaan. Sen rinnalla on kuitenkin tutkittu jo 1970-luvulta lähtien myös arkielämän ei-ammattillista tiedonhankintaa. Se viittaa tiedonhankintaan, joka ei liity työelämään tai päätoimiseen opiskeluun. (Haasio & Savolainen 2004, 106.)

Suuri osa arkielämän tiedonhankinnan tutkimuksista keskittyy tutkimaan sitä, miten eri lähteitä ja kanavia hyödynnetään orientoivan ja praktisen tiedon tarpeiden tyydyttämiseen (Haasio & Savolainen, 2004, 110). Aihetta käsittelee myös tämä tutkimus science fictionin harrastajista. Suomessa on tehty muutamia tutkimuksia, joissa on tutkittu eri alojen harrastajien tiedonhankintaa. Yksi niistä on Kati Koiviston pro gradu -tutkielma *Elämää tassun alla: haastattelututkimus kissanomistajien tiedonhankinnasta*. Tutkimus oli tehty haastattelemalla 43:a kissanomistajaa, ja siinä oli selvitetty muun muassa sitä, mistä lähteistä tietoa etsitään ja miten ne valitaan ja mitä esteitä tai ongelmia tiedonhankinnassa on (Koivisto 2006).

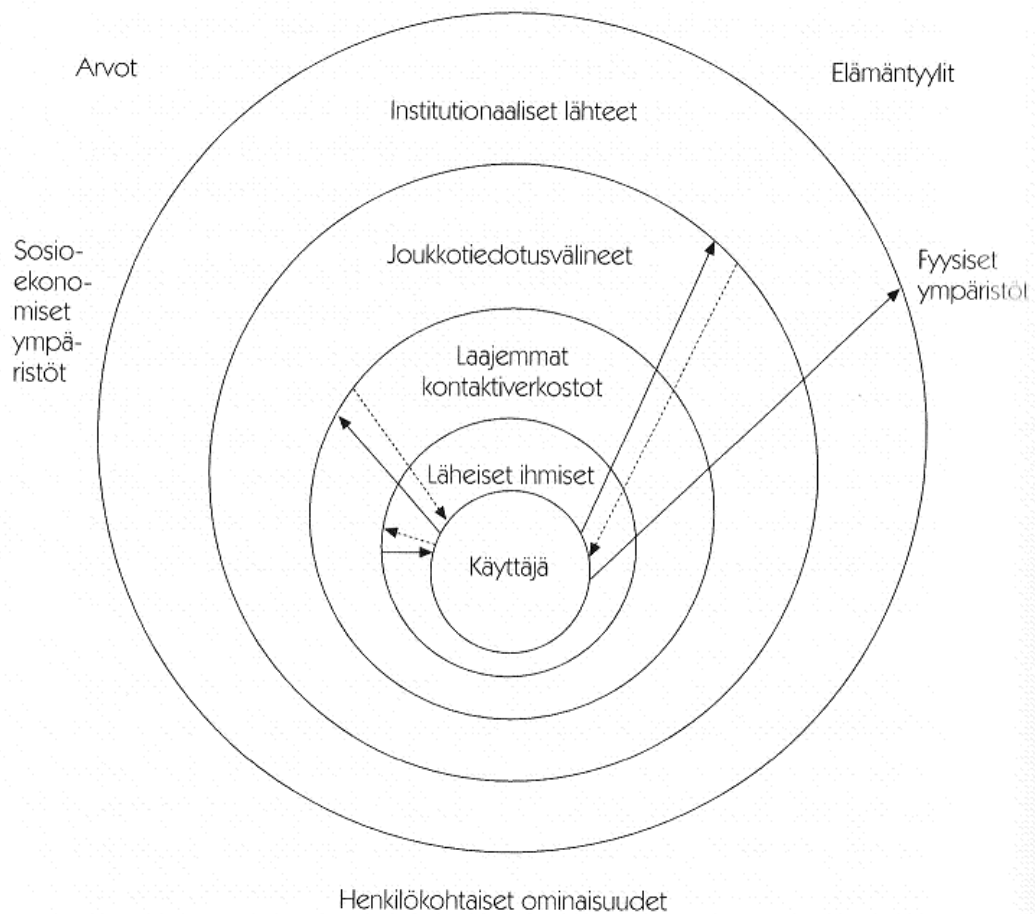
Internetin käyttö koskevissa kvantitatiivisissa tutkimuksissa on tullut ilmi, että internetillä on nykyään varsin keskeinen asema arkipäivän tiedonhankinnassa. Verkkopalveluja käytetään arkielämän eri tarpeisiin, ja sen käyttö on arkipäiväistynyt ja vakiinnuttanut asemansa tiedonhankinnan kanavana. Varsinkin ongelmalähtöisen tiedon hankinnassa verkkolähteillä on keskeinen rooli, sillä tiedontarpeen syntyessä on vaivatonta aloittaa tiedonhaku tekemällä yksinkertaisia verkkohakuja. (Haasio & Savolainen 2004, 149–151.)

4.1 Kirsty Williamsonin arkielämän tiedonhankinnan malli

Yhdysvaltalaisen Kirsty Williamsonin tutkimus perustuu noin kahdensadan Australiassa asuvan ikääntyneen henkilön haastatteluihin. Hän kehitti arkielämän tiedonhankinnan mallin, jonka nimi on tiedonhankinnan ympäristöt. Sen omi-

naispiirre on, että siinä kiinnitetään erityistä huomiota sattumanvaraiseen tiedon saantiin ja hankintaan. (Haasio & Savolainen 2004, 121.)

Williamsonin malli (kuvio 2) hahmottelee arkielämän tiedonhankinnan keskeisiä ympäristöjä ja tiedonlähteiden tavoitettavuutta. Se sijoittaa tiedonhankinnan ja tiedon käytön laajempaan sosiaaliseen ja kulttuuriseen kontekstiin. Tämä konteksti taas vaikuttaa lähteiden ja kanavien valintaan. (Haasio & Savolainen 2004, 121.)

Kuvio 2. Williamsonin arkielämän tiedonhankinnan malli (Haasio & Savolainen, 2004, 122).

Tiedon hankkijan henkilökohtaiset arvot, ominaisuudet ja elämäntyyli vaikuttavat siihen, miten hän hankkii tietoa. Myös sosioekonomiset tekijät ja asuinpaikan

luonne vaikuttavat suuresti tiedonhankinnan mahdollisuuksiin. (Haasio & Savolainen 2004, 122.)

Williamsonin mallissa erityyppiset lähteet sijoittuvat eri vyöhykkeille, ja eri tiedonlähteiden tärkeys vaihtelee siten, että mitä lähempänä tiedon hankkijaa ne ovat, sitä tärkeämmiksi ne usein koetaan. Lähiympäristössä olevia läheisiä ihmisiä (perheenjäsenet, ystävät) on helpompi lähestyä silloin, kun tiedontarpeeseen tarvitaan ratkaisua. Joukkotiedotusvälineet sijoittuvat hieman kauemmaksi, mutta niitä käytetään säännöllisesti. Kauempana sijaitsevien institutionaalisten lähteiden, kuten viranomaisten ja lääkärien, luo hakeudutaan silloin kun kyseessä on praktinen tiedonhankinta. Silloin tiedon hankkijalla on jokin ongelma, johon lähdetään hankkimaan ratkaisua. (Haasio & Savolainen 2004, 123.)

4.2 Reijo Savolaisen malli arkielämä tiedonhankinnan kontekstina

Kotimaassa on Reijo Savolainen tutkinut arkielämän tiedonhankintaa ja luonut mallin, jonka lähtökohtana on elämäntavan käsite. Se toimii kontekstina kun tarkastellaan arkielämän tiedonhankinnan erityispiirteitä. (Haasio & Savolainen 2004, 124.)

Elämäntapa on suhteellisen pysyvä asennoitumistapojen ja valmiuksien järjestelmä. Se on siis asioiden järjestys, joka toteutuu sosiaalisten, taloudellisten ja kulttuuristen rakenteiden rajoissa. Päähuomio on siinä, että yksilö on valintojensa kautta järjestänyt asiansa tiettyyn mielekkääseen järjestykseen ja sitoutunut siihen myös kognitiivisesti. Sitoutuneisuus tarkoittaa sitä, että hän on tulevaisuudessakin kiinnostunut pitämään asiat suurin piirtein samassa järjestyksessä. (Haasio & Savolainen 2004, 125.)

Elämäntapa kuvaa siis arkielämän organisoituneisuuden rakenteellista aspektia, kun taas termi elämänhallinta kuvaa sen toiminnallista puolta. Elämänhallinta ilmenee tekemällä itselle merkityksellisiä valintoja, joiden avulla asiat pidetään mielekkäässä järjestyksessä. Elämänhallintaa voidaan luokitella sen mukaan, miten yksilöllä on taipumus reagoida ennakoidessaan onnistumistaan arkipäivän ongelmanratkaisutilanteissa, miten vaativia tavoitteita hän itselleen asettaa,

kuinka suunnitelmallisesti hän valmistautuu, ja kuinka hän tulkitsee lopputuloksen. (Haasio & Savolainen 2004, 126.)

Savolainen erottaa neljä eri elämäntyyppiä.

Optimistis-kognitiivinen elämäntyyppi

Tätä elämäntyyppiä luonnehtii usko omaan menestykseen ongelmanratkonnassa. Yksilö lähtee hakemaan ratkaisua tiedollisin perustein eli harkinnan kautta. Aiemmat onnistumisen kokemukset auttavat häntä käymään käsiksi hankaliinkin ongelmiin, ja myönteiset kokemukset vahvistavat käsitystä, että arkipäivän ongelmia kannattaa lähestyä tiedollisina ongelmina ja niiden ratkaisuun on hyvä käyttää harkintaa. (Haasio & Savolainen 2004, 126–127.)

Pessimistis-kognitiivinen elämäntyyppi

Tälle elämäntyyppitavalle on tyypillistä yksilön heikompi itsetunto ja suurempi epävarmuus oman toiminnan onnistumisesta kuin optimistis-kognitiivisessa elämäntyyppitavassa. Yksilöllä on kuitenkin tiedollista pääomaa ja hän valmistautuu tehtävään suunnitelmallisesti, joten hän saa usein vietyä tehtävän menestyksekkäästi loppuun asti. Toiminnasta saatu palaute vahvistaa kuitenkin hänen käsitystään siitä, että epäonnistumisen riski on otettava huomioon. (Haasio & Savolainen 2004, 127.)

Defensiivis-affektiivinen elämäntyyppi

Tätä elämäntyyppiä määrittävät asialähtöisen harkinnan sijaan enimmäkseen tunnepohjaiset tekijät ja nimenomaan epäonnistumisen pelko. Se sekä aikaisemmat epäonnistumisen kokemukset saavat hänet välttelemään päätöksentekoa. Yksilöllä on epästabili itsetunto, ja hänen tiedonhankintakäyttäytymisensä on ailahtelevaa. (Haasio & Savolainen 2004, 127.)

Pessimistis-affektiivinen elämäntyyppi

Tässä elämäntyyppissä odotetaan kielteisiä tapahtumia, eikä yksilö usko voivansa vaikuttaa niihin mitenkään. Hänellä on heikko itsetunto, ja tiedollinen pääoma on vähäinen, joten hänellä on arkielämän tiedonhankinnasta enimmäkseen kielteisiä kokemuksia. Hän haluaa välttää pitkällistä harkintaa ja vaivalloisia ponnistuksia. Elämäntyyppiä ei oikeastaan kunnolla ole, vaan yksilö vain ajattelee tilanteesta toiseen päivä kerrallaan. (Haasio & Savolainen 2004, 128.)

5 KYSELYLOMAKE TIEDONKERÄÄMISVÄLINEENÄ

Kyselytutkimuksessa tiedon kerääminen tapahtuu kyselylomakkeen avulla. On tärkeää, että siinä kysytään sisällöllisesti oikeita kysymyksiä siten että ne ovat myös tilastollisesti mielekkäitä. Hyvässä lomakkeessa toteutuvat sekä sisällölliset että tilastolliset näkökohdat. (Vehkalahti 2008, 20.)

Kyselytutkimus on enimmäkseen määrällistä eli kvantitatiivista tutkimusta. Sille on tyypillistä, että vastaajia on suuri määrä. Jotta saataisiin tilastollisesti luotettavia tuloksia, havaintoyksiköiden (esimerkiksi henkilöiden) määrän tulisi olla vähintään sata. (Vilkkä 2007, 17.) Keskeistä on myös määritellä tutkittavien perusjoukko, johon tulokset pätevät. Tästä perusjoukosta otetaan tutkittavaksi otos. (Hirsjärvi 2000, 137.)

Tässä tutkimuksessa perusjoukkoa edustavat kaikki ne suomalaiset, jotka harrastavat science fictionia jossain muodossa. Tein tutkimuksen paperilomakkeen sijasta puolistrukturoituna verkkokyselynä. Näin tavoitin paremmin vastaajia ympäri Suomen. Koska kysely oli internetverkossa, siihen saattoivat vastata vain ne henkilöt, joilla on pääsy internetverkkoon.

5.1 Verkkokyselyn toteuttaminen

Toteutin tutkimuskyselyn Webropol-työkalun avulla. Laadin kyselylomakkeen, jossa oli ensin yhdeksän kysymystä vastaajan taustatiedoista, minkä jälkeen kysyttiin science fiction -harrastukseen liittyvästä tiedonhankinnasta (liite 1). Pyrin pitämään kyselyn lyhyehkönä, jotta siihen olisi helppo vastata ja jotta saisin mahdollisimman monta vastausta. Pyysin kyselyn tekovaiheessa kommentteja kahdelta henkilöltä, jotka ovat opiskelleet kirjastoalaa ja ovat kiinnostuneita science fictionista. Heiltä sain palautetta sekä kysymyksistä että kyselyn ulkonäöstä, mikä auttoi parantamaan kyselyä.

Lisähokuttimena käytin myös kirja-arvontaa, eli arvoin kaikkien yhteystietonsa jättäneiden kesken vuonna 2009 ilmestyneen J. Pekka Mäkelän tieteisromaanin *Karsta*. Koska tiedonhankintakyselyyn vastattiin nimettömänä, tein Webropoliin arvontaa varten erillisen kyselyn, johon vastaaja siirtyi painettuaan tiedonhankintakyselyn lähetä-painiketta. Silloin hän saattoi valita, osallistuuko arvontaan vai ei, eikä tietoja voinut yhdistää tiedonhankintakyselyn vastauksiin.

Kysymyksiä tuli yhteensä kaksikymmentä, joista kahdeksan oli avoimia ja kuudessa oli lisänä *muu, mikä?* -kohta, jonka vastaaja saattoi itse täyttää. Pysin laatimaan ohjeet ja kysymykset selkeiksi ja välttämään sellaisia sanavalintoja, jotka saattaisivat hämmentää vastaajaa.

Kyselyn kaksikymmentä kysymystä olivat seuraavanlaiset:

1. Ikäsi
2. Sukupuolesi
3. Kotikuntasi
4. Mitä kautta sait tietää tästä kyselystä?
5. Kuinka kauan olet harrastanut science fictionia?
6. Millä tavoin harrastat science fictionia?
7. Oletko jonkin science fiction -yhdistyksen jäsen?
8. Oletko aktiivisesti mukana jossakin science fiction -yhdistystoiminnassa?
9. Käytkö sf-tapahtumissa?
10. Millaista tietoa yleensä haet ja missä tilanteessa?
11. Voitko kertoa esimerkkejä tilanteista, joissa sinulla on jokin science fictioniin liittyvä kysymys - mistä lähdet hakemaan tietoa ja miksi?
12. Mistä haet science fictioniin liittyvää tietoa? (listaa kolme tärkeintä vaihtoehtoa)?
13. Mitä lähteitä et käytä etsiessäsi tietoa science fictionista?
14. Miksi et käytä edellisessä kysymyksessä merkitsemiäsi tiedonlähteitä?
15. Mistä haet sellaista tietoa minkä avulla pysyt ajan tasalla siitä mitä sf-maailmassa tapahtuu Suomessa?
16. Mistä haet sellaista tietoa minkä avulla pysyt ajan tasalla siitä mitä sf-maailmassa tapahtuu ulkomailla?
17. Mitkä kaksi seikkaa tai kriteeriä on tärkeitä, kun valitset paikkoja joista haet tietoa?

18. Millaisia ongelmia tai esteitä olet kohdannut etsiessäsi tietoa science fictionista?

19. Onko tietoa mielestäsi helppo löytää? Miksi on tai ei ole?

20. Missä näkisit parantamisen varaa etsiessäsi tietoa science fictionista?

Käytin kysymysten laatimiseen ja hiomiseen paljon aikaa, mutta verkkokyselyn luominen Webropolin uudella versiolla (Webropol 2.0) oli helppoa ja nopeaa.

5.2 Verkkokyselystä tiedottaminen

Kysely julkaistiin 19.7.2012, ja se oli avoinna 5.8.2012 asti. Koska kyselyn internetosoite oli pitkä ja monimutkainen, loin siitä lyhyen aliaksen internetistä löytyvän Tinyurl-työkalun avulla. Kyselyn osoitteesta tuli näin helpommin kirjoitettava ja muistettava <http://tinyurl.com/sf-kysely>.

Lähetin tiedotteen kyselystä (liite 2) sähköisesti seuraaviin paikkoihin:

- Turun Science Fiction Seura ry:n sähköpostilista
- Turun yliopiston tieteiskulttuurikabinetti ry:n sähköpostilista
- Suomen Tieteis- ja Fantasiakirjoittajat ry:n sähköpostilista
- yleinen suomalainen sf-aiheinen sähköpostilista scifi@tsfs.fi
- Risingshadow.com-sivuston keskustelufoorumi
- Bookcrossing.com-sivuston keskustelufoorumin Suomi-osio
- Facebook.com

Koska halusin tavoittaa mahdollisia vastaajia myös muuten kuin sähköisesti, tiedotin kyselystä myös Finncon-tapahtumassa. Finncon on Suomen suurin science fiction -tapahtuma, ja se järjestetään joka vuosi. Tänä vuonna se järjestettiin Tampereella yliopiston tiloissa 20.–22.7.2012, ja siellä kävi viikonlopun aikana yhteensä yli neljä tuhatta kävijää (Finncon 2012). Tärkein syy julkaista kysely heinäkuun loppupuolella oli juuri Finncon. Jaoin tapahtuman aikana erillisiä paperimainoksia eri paikkoihin, minkä lisäksi minulla oli aiheesta pieni ilmoitus tapahtuman tiedotuslehden eli Conzinen toisessa numerossa, joka ilmestyi lauantaina iltapäivällä (liite 3).

6 KYSELYN TULOKSET

Kyselylomakkeeseen tuli yhteensä 117 vastausta määräaikaan mennessä. Vaurauhin lähettämään muistutusmainoksen liikkeelle vähän ennen kyselyn sulkeutumista, mutta sitä ei tarvinnut tehdä. Vastaajista 86 osallistui kirja-arvontaan. Lähetin kirjan arvonnin voittajalle muutama päivä kyselyn sulkeutumisen jälkeen, minkä jälkeen poistin yhteystiedot.

Tuloksia analysoidessa kävi ilmi, että kysymys 11 oli huonosti muotoiltu (*Voitko kertoa esimerkkejä tilanteista, joissa sinulla on jokin science fictioniin liittyvä kysymys - mistä lähdet hakemaan tietoa ja miksi?*). Yli puolet vastaajista kertoi nimittäin vain mitä tietoa oli hakenut ja mistä, mutta unohti vastata kysymykseen 'miksi'. Lisäksi jälkikäteen ajatellen kahdessa orientoivaa tiedonhankintaa koskevassa kysymyksessä olisi voinut kysyä "Mistä saat tietoa" aktiivisemmän "Mistä haet tietoa" -kysymyksen sijaan korostamaan sitä, että kyse on melko passiivisesta toiminnasta verrattuna ongelmalähtöiseen tiedonhankintaan.

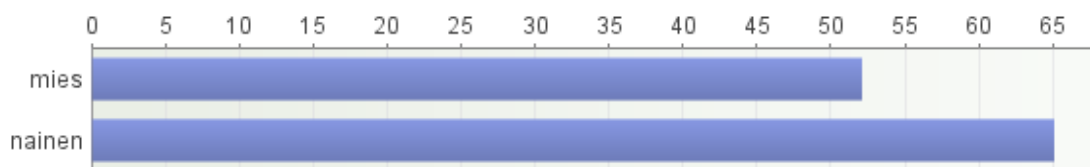
Muuten kysely tuntui toimivan ja tuotti hyvin tuloksia. Satunnaisesti joku vastaaja oli ymmärtänyt jonkin kysymyksen osittain väärin, mutta vastaajien suuren määrän ansiosta sillä ei ollut lopputuloksen kannalta paljoakaan merkitystä.

Kyselyn luominen oli Webropolissa helppoa, mutta tulosten tarkastelu vaati enemmän opettelua. En löytänyt sivustolta ohjeita siihen, miten saatuja tuloksia voi analysoida, joten jouduin tutkimaan sieltä löytyviä toimintoja yrityksen ja erehdyksen kautta. Myös kyselyn esikatselun tallentaminen pdf-muodossa tuotti ongelmia, mutta onnistui lopulta.

6.1 Taustatiedot

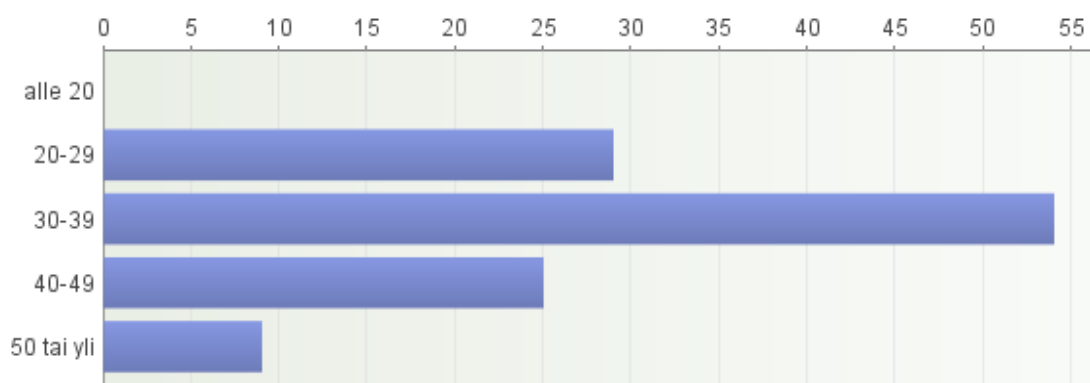
Kyselyyn vastanneiden sukupuolijakauma oli tasainen. Naisia oli hieman enemmän eli 65, kun taas miehiä oli 52 (kuvio 3). Pohdin kyselyä laatiessani, pitäisikö tähän kohtaan laittaa myös vaihtoehto molemmat/ei kumpikaan niitä

henkilöitä varten, jotka eivät koe olevansa yksiselitteisesti miehiä tai naisia. Jätin kolmannen vaihtoehdon kuitenkin pois, minkä vuoksi yksi vastaaja kommentoi joutuneensa arpomaan sukupuolensa nopalla.

Kuvio 3. Vastaajien sukupuolijakauma.

Vastaajien suurin ikäryhmä oli 30–39-vuotiaat. Heitä oli 54 henkilöä eli melkein puolet koko ryhmästä (kuvio 4). Sen sijaan alle 20-vuotiaita ei ollut lainkaan.

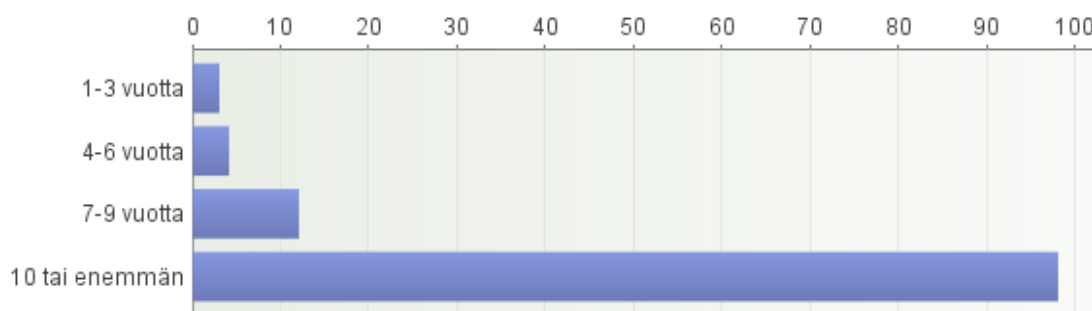
Kuvio 4. Vastaajien ikäjakauma.

Vastauksia tuli neljästätoista eri maakunnasta, eniten Uudeltamaalta (34 kpl), Varsinais-Suomesta (31 kpl) ja Pirkanmaalta (19 kpl). Loput vastaajat hajaantuivat eri puolille Suomea ja myös ulkomaille, sillä kaksi vastaajaa ilmoitti asuvansa Suomen ulkopuolella (Englannissa ja Yhdysvalloissa).

Vastaajista suurin ryhmä eli 48 henkilöä oli kuullut kyselystä sähköpostilistojen kautta. Kaksi vastaajaa oli ilmoittanut sellaisen sähköpostilistan, jolla en itse tiedottanut kyselystä, joten viestiäni oli lähetetty eteenpäin. Toiseksi suurin ryhmä oli kuullut kyselystä Facebookin kautta (31 henkilöä). Risingshadow-foorumilla oli kyselystä kuullut 16 ja Finnconissa 15 henkilöä. Bookcrossing-

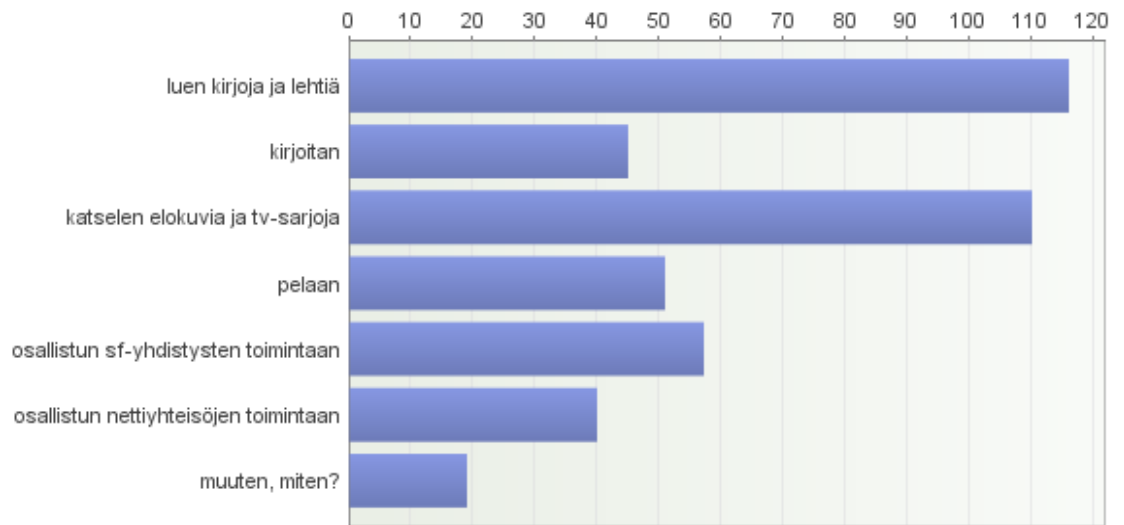
foorumin kautta tuli kaksi, ja henkilökohtaisen kutsun kautta kaksi. Kaksi henkilöä ilmoitti saaneensa tietää kyselystä "kaverin kautta" määrittelemättä tapaa sen tarkemmin. Yksi henkilö kirjoitti kysymykseen vastaukseksi vain "netistä". Finnconissa kyselystä kuulleita oli suhteellisen vähän, kun ottaa huomioon tapahtuman ison koon. Asiaan vaikutti ehkä se, että linkin kopioiminen paperilta osoitteen lyhydestä huolimatta vaatii enemmän aikaa ja vaivaa kuin pelkän linkin klikkaaminen sähköisessä viestissä.

Suuri enemmistö vastaajista, eli 98 henkilöä, oli harrastanut science fictionia eri muodoissaan yli kymmenen vuotta (kuvio 5). Vain kolme vastaajaa ilmoitti harrastaneensa sitä vain yhdestä kolmeen vuotta. Tästä voi päätellä, että suurimmalle osalle vastaajista science fiction -harrastus on elämäntapa.

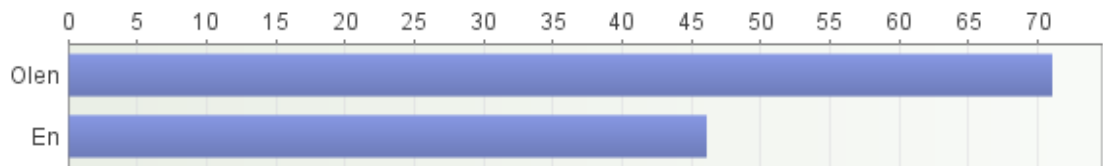
Kuvio 5. Kuinka kauan science fictionia on harrastettu.

Selvästi suosituimmat harrastustavat olivat kirjojen ja lehtien lukeminen sekä tv-sarjojen ja elokuvien katselu (kuvio 6). *Muuten, miten?* -kohtaan oli lisätty tapaamisiin ja tapahtumiin osallistuminen (kuusi mainintaa), tapahtumien järjestäminen (neljä mainintaa) sekä kirja-arvostelujen kirjoittaminen lehtiin tai blogiin (kolme mainintaa). Yksittäisiä mainintoja olivat lisäksi saaneet kirjallisuuden tutkiminen, julkaisujen toimittaminen, ystävien kanssa keskusteleminen, roolipelien vetäminen, piirtäminen ja käsityöt.

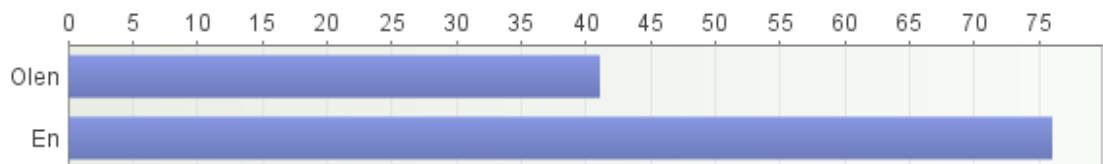
Kuvio 6. Science fictionin harrastustavat.

Kuten kuviosta 7 näkyy, enemmistö vastaajista, eli 71 henkilöä, oli jonkin sf-yhdistyksen jäsen. Vain 46 ilmoitti, ettei ole jäsenenä missään sf-yhdistyksessä.

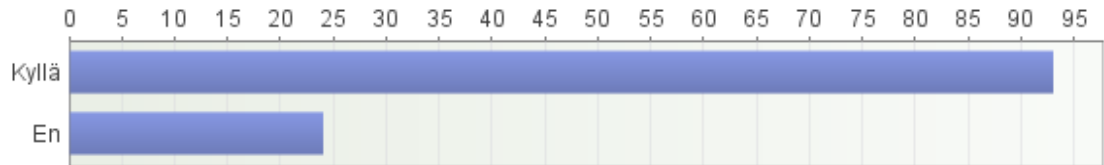
Kuvio 7. Oletko jäsen jossain science fiction -yhdistyksessä?

Kun kysyttiin aktiivisuutta sf-yhdistystoiminnassa, myöntävästi vastanneita oli 41, kun taas 76 vastaajaa kertoi ettei ole aktiivinen toimija fandomissa (kuvio 8).

Kuvio 8. Oletko aktiivisesti mukana jossakin science fiction -yhdistystoiminnassa?

Suurin osa vastaajista kävi erilaisissa sf-tapahtumissa. Ikäryhmistä aktiivisimmin tapahtumissa kävi 30–39-vuotiaat, joista puolet ilmoitti käyvänsä tapahtumissa (kuvio 9).

Kuvio 9. Käytkö sf-tapahtumissa?

Tapahtumissa käymiseen voi vaikuttaa esimerkiksi asuinpaikka tai varallisuus. Suomessa on pitkät välimatkat, ja tapahtumat järjestetään usein etelän suurimmissa kaupungeissa, joihin voi olla pieneltä paikkakunnalta hankala lähteä.

6.2 Millaista tietoa haetaan

Suurin osa vastanneista etsii tietoa aktiivisesti. Vain muutama vastaajista ilmoitti, ettei erityisemmin hae tietoa, vaan "asioita lähinnä osuu silmiin".

Eniten mainintoja sai kirjallisuuteen liittyvä tieto. Vastaajat etsivät kirja-arvosteluja, uutuuskirjoja ja lukusuosituksia löytääkseen uutta luettavaa. Kiinnostuksen kohteena olivat myös kirjojen julkaisuajankohta, ilmestymisvuosi, juonikuvaukset, saatavuus, jatko-osat, sarjan sisäinen järjestys, suomennokset, kääntäjien nimet, tyyliuunnat, kirjalliset viittaukset, intertekstuaalisuus, teosten julkaisuajan yhteiskunnallinen ilmapiiri sekä historialliset yhteydet. Kirjailijoista haettiin sekä biografista että bibliografista tietoa. Etsittiin esimerkiksi kirjailijasuosituksia, tietoa uusista kirjailijoista sekä teosten taustatietoa. Myös peleistä etsittiin uutuuksia, arvosteluja sekä vinkkejä uusista tekijöistä.

Suosittua oli myös elokuvaan ja tv-sarjoihin liittyvä tieto. Tietoa haluttiin muun muassa sarjojen ja elokuvien tekemisestä, näyttelijöistä, käsikirjoittajista, ohjaajista, julkaisuajankohdista, saatavuudesta, alkamisajoista, uutuuksista, traile-

reista, kuvista, arvosteluista ja arvioista, tuotantokausista, jaksoluetteloista, oheistuotteista sekä juonikuvauksista.

Kirjoissa, elokuvissa, sarjoissa, sarjakuvissa ja peleissä esiintyvät fiktiiviset hahmot ja maailmat olivat myös kiinnostuksen kohteena. Lisäksi monet halusivat selvittää tarkemmin tieteisfiktiossa esiintyviä tieteellisiä teorioita ja ajatuksia sekä tarkistaa termejä ja faktoja.

Joskus etsin tietoa scifiteosten sisällöstä. Mitä teknisempää ja "luonnontieteellisempää" scifiä luen/seuraan, sitä enemmän haen tietoa ymmärtääkseni, mitä luen. Usein haluan myös tarkistaa, pitävätkö faktat paikkansa vai onko kirjailija keksinyt ne omasta päästään.

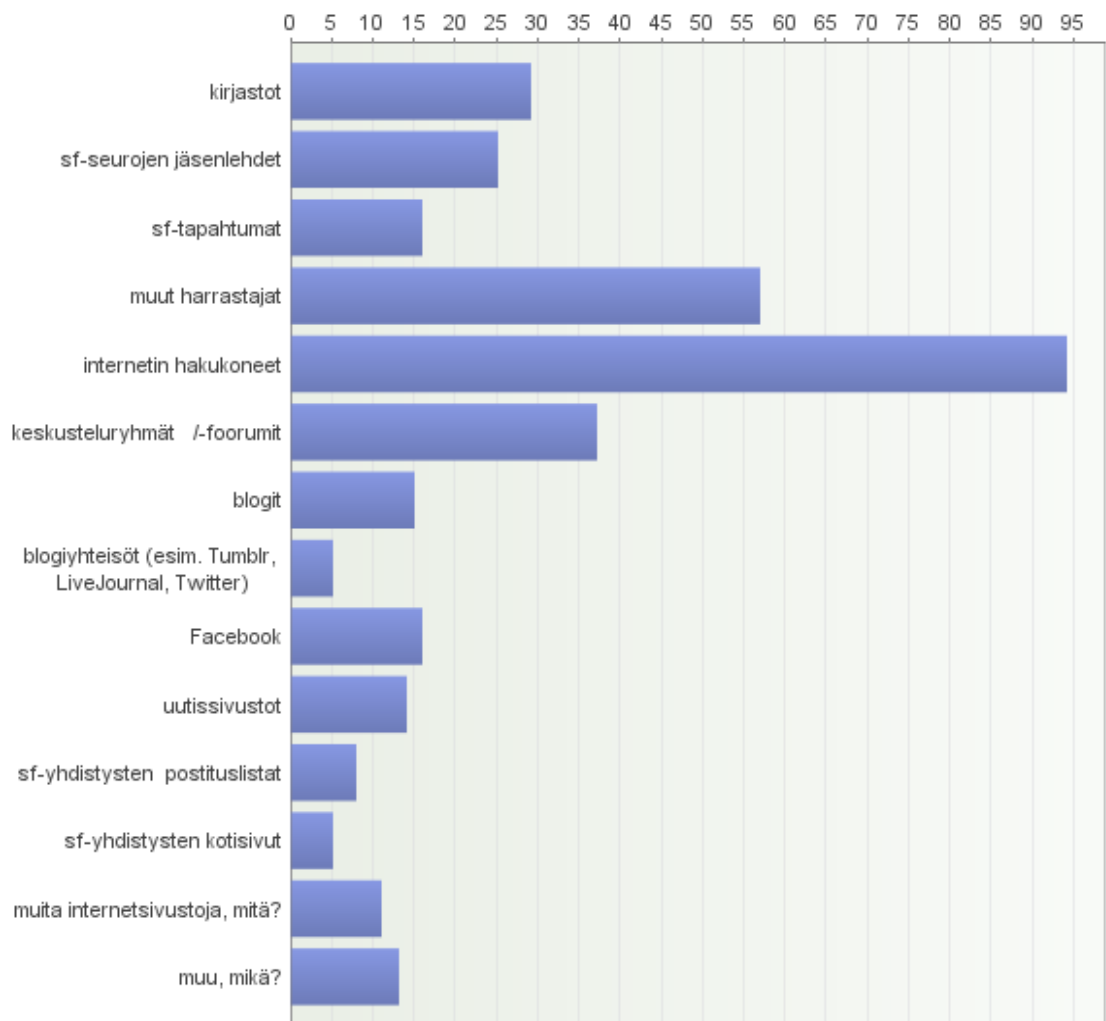
Tärkeäksi ilmenivät myös uutiset uusimmista tuotteista (kirjat, lehdet, pelit, sarjat, elokuvat). Myös arvostelut ja hintatiedot olivat tärkeitä. Monet mainitsivat haluavansa tutustua teokseen tai peliin ennen mahdollisen ostopäätöksen tekoa.

Kirjoittamista harrastavat hakivat tausta- ja faktatietoa kirjoittamisen tueksi. Haluttiin myös tarkistaa, onko saatua juoni-ideaa jo käytetty, tai tutkia sen tieteellistä pohjaa. Tietoa haettiin myös kirjoituskilpailuista, esimerkiksi milloin jonkin kilpailun osallistumisaika päättyy. Artikkelien kirjoittajat puolestaan hakivat bibliografista ja biografista tietoa ja lajityyppien määrittelyjä. Faktatietoa haettiin myös roolipelejä varten.

Myös fandomista, yhdistysten toiminnasta ja niiden lehdistä sekä tapahtumista haettiin tietoa. Ennen tapahtumaa haluttiin tietää ohjelmasta, aikataulusta, kunniamateriaalista ja muista osallistujista, ja tapahtuman jälkeen etsittiin luettavaksi tapahtumaraportteja. Etsittiin myös aktiivisesti keskusteluja, joista saisi tietää mitä fandomissa tapahtuu tai joissa pääsisi keskustelemaan samanhenkisten ihmisten kanssa esimerkiksi kirjoista ja elokuvista. Tässä tulee ilmi se, että sf-harrastus on usein yhteisöllistä; vastaajat haluavat harrastaa yhdessä.

6.3 Tärkeimmät tiedonlähteet ja -kanavat

Kuviosta 10 näkyy, että ehdottomasti tärkein tiedonkanava on internetin hakukoneet. Kun vastaajia pyydettiin valitsemaan kolme tärkeintä tiedonlähdeään, suurin osa eli 94 vastaajaa oli listannut hakukoneet kolmen tärkeimmän vaihtoehdon joukkoon. Toiseksi tärkeimpinä esiin nousivat muut harrastajat, ja kolmanneksi erilaiset keskusteluryhmät ja -foorumit.

Kuvio 10. Tärkeimmät tiedonlähteet ja -kanavat.

Kolmetoista vastaajaa oli valinnut *Muu, mikä?* -kohdan, ja viisi heistä oli listannut yhteisöllisen verkkotietosanakirja Wikipedian yhdeksi kolmesta tärkeimmästä tiedonlähteestä. Risingshadow oli saanut kaksi mainintaa (he eivät ehkä miel-

täneet sitä keskustelufoorumiksi, koska se toimii myös uutissivustona). Loput kuusi itse valittua vaihtoehtoa olivat saaneet kukin yhden maininnan. Hajaääniä olivat saaneet esimerkiksi oma kirjasto, tietokirjat ja internetin kirjailijatietokannat.

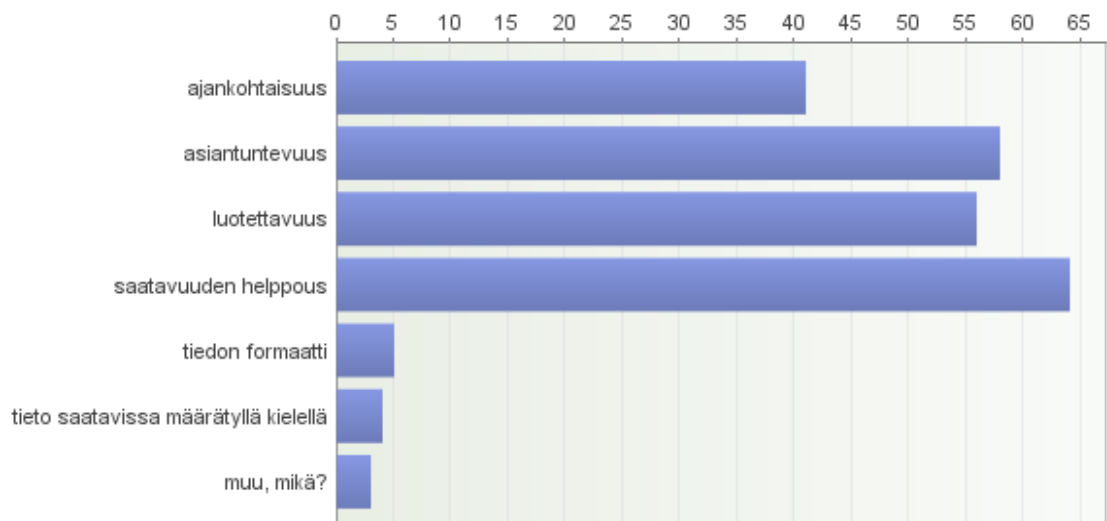
Internetin hakukoneiden kuten Googlen käyttämistä tapana etsiä tietoa perusteltiin sillä, että se on helppo, vaivaton ja nopea ja tuottaa usein erittäin hyviä tuloksia. Myös asioista paremmin tietäviltä ystäviltä ja tutuilta kyseleminen koettiin usein hyväksi keinoksi, ja heiltä saatu tieto koettiin luotettavaksi. Tapahtumissa tapaa muita harrastajia, ja niissä voi myös kysellä vähän tuntemattomiltakin. Yksi vastaaja kertoi lähettäneensä kysymyksen suoraan asiantuntijalle.

Mikäli vastaajilla oli jo jonkinlainen tieto siitä, mistä tietoa mahdollisesti löytyy, he jättivät hakukoneet väliin ja suuntasivat suoraan erilaisille internetsivustoille. Niistä Wikipedia oli selvästi suosituin. Sen tietosisältöä pidettiin melko luotettavana, koska se on toimitetumpaa ja kontrolloidumpaa kuin esimerkiksi keskustelufoorumeilla. Wikipediasta löytyy tietoa monella kielellä niin tieteestä, kirjallisuudesta, kirjailijoista, elokuvista kuin peleistäkin. Myös erilaisista itselle tutuista faktasivustoista ja tietokannoista oli hyötyä; nimeltä mainittuja olivat esimerkiksi Jussi Vainikaisen SF in Finland -sivusto, Fantastic Fiction, Encyclopedia of Science Fiction, Internet Speculative Fiction Database, Worlds without End ja NASA:n tietokanta. Erilaiset fanisivustot mainittiin myös, kuten Doctor Who -sarjaan liittyvä Gallifrey Base ja Star Trek -fanien ylläpitämä Memory Alpha. Fanisivujen lisäksi monilla sarjoilla ja peleillä on oma wikinsä, joiden sisällön fanit itse tuottavat. Kirjoista etsittiin tietoa kustantamoiden, kirjailijoiden ja kirjakauppojen kotisivuilta, ja elokuvista ja tv-sarjoista puolestaan Finnkinon listoilta ja esitteistä sekä TVtropes-wikistä ja Internet Movie Database -sivustolta.

Myös kirjastoja käytettiin tiedonlähteenä. Useat vastaajat kertoivat käyvänsä kirjastoissa, mutta he myös tekivät etähakuja yleisten kirjastojen ja yliopistokirjastojen tietokantoihin. Kirjastoista koettiin saatavan paljon informaatiota, ja sieltä löytyy hyvin tietoa etenkin kotimaisista kirjoista. Hakuteoksia saatiin sekä kirjastoista että omasta kirjahyllystä, ja tietokirjoja suosittiin, koska tieto on niissä laaja-alaisempaa kuin verkossa.

Tietoa saatiin myös yhdistysten jäsenlehdistä sekä kotisivuilta, blogeista sekä tapahtumien kotisivuilta. Monet mainitsivat myös keskustelufoorumit, joista useimmin mainittu oli kotimainen Risingshadow. Se on laaja sivusto, josta löytyy eriaiheisten keskustelualueiden lisäksi myös alan uutisia ja tiedot kaikista suomaksi ilmestyvistä sf- ja fantasiakirjoista, joista käyttäjät voivat itse kirjoittaa kirja-arvosteluja.

Niin kuin kuviosta 11 käy ilmi, saatavuuden helppous, asiantuntevuus sekä luotettavuus ovat vastaajien mielestä kolme tärkeintä kriteeriä, kun he valitsevat paikkoja joista hankkivat tietoa.

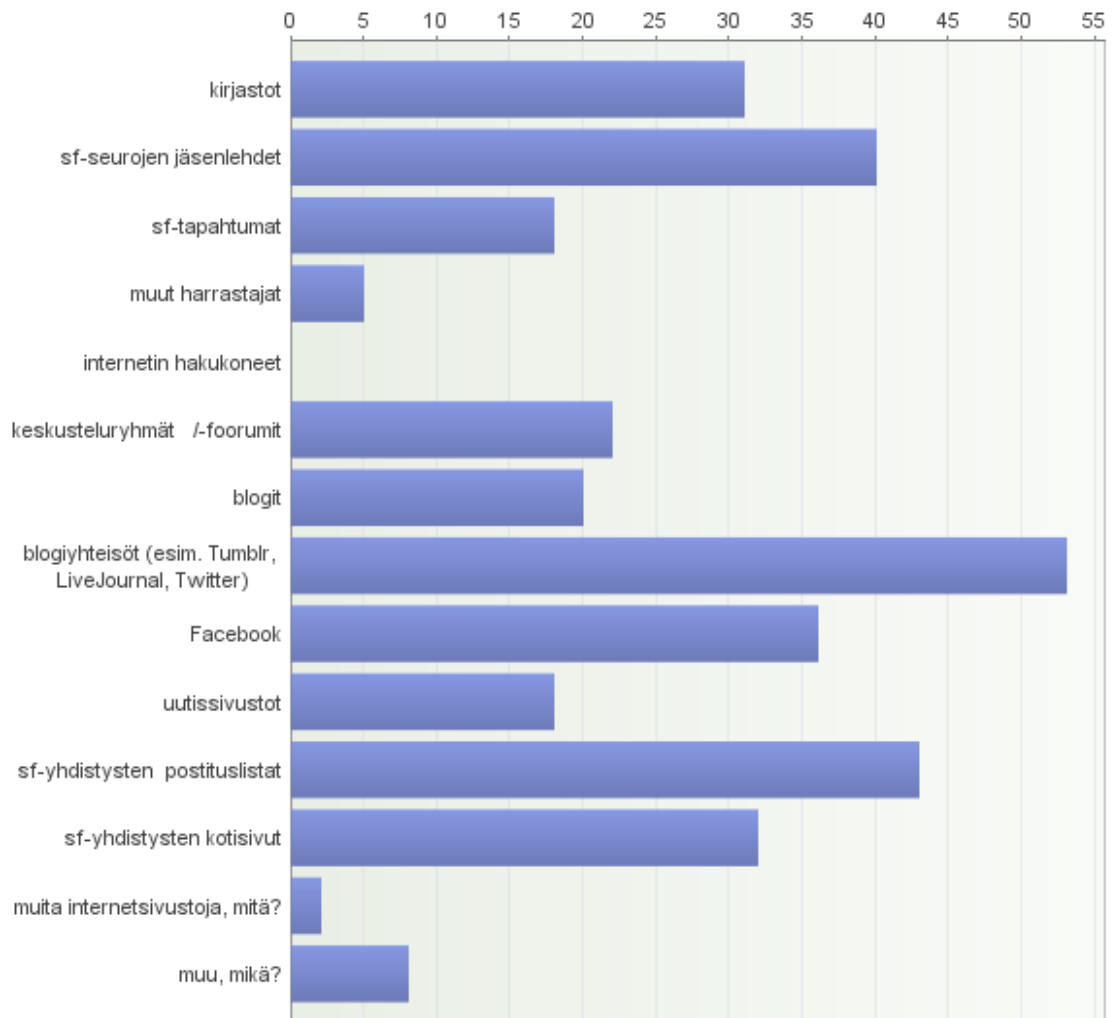

Kuvio 11. Tärkeimmät kriteerit tiedonlähteitä valitessa.

Myös ajankohtaisuus arvotettiin melko korkealle, mutta esimerkiksi kielellä tai tiedon formaatilla ei ollut kovin monelle vastaajalle väliä. Vain kolme oli valinnut *Muu, mikä?* -vaihtoehdon. He olivat listanneet seuraavat kriteerit itselleen tärkeiksi: tuttuus, yleinen kiinnostavuus, sekä se että tieto on löydettävissä nopeasti.

6.4 Mitä tiedonlähteitä ja -kanavia ei käytetä

Kun kysyttiin sitä, mitä tiedonlähteitä ei käytetä, eniten ääniä saivat Tumblrin kaltaiset blogiyhteisöt, sillä 53 vastaajaa oli ilmoittanut, ettei käytä niitä tiedon hankkimiseen (kuvio 12). Edellisestä kuviosta näkyi, että ainoastaan seitsemän vastaajaa oli valinnut nämä yhdeksi kolmesta tärkeimmästä lähteestä. Sen sijaan jokainen vastaaja käyttää internetin hakukoneita. *Muu, mikä?* -kohdan valinneista neljä vastaajaa kertoi käyttävänsä kaikkia vaihtoehtoja ainakin joskus. Yksi mainitsi käyttävänsä kaikkia muita lähteitä paitsi sosiaalista mediaa.

Kuvio 12. Mitä tiedonlähteitä ei käytetä.

Kun vastaajia pyydettiin kertomaan, miksi he eivät käytä edellisessä kysymyksessä merkitsemiään tiedonlähteitä, viisi vastaajaa ilmoitti, ettei ollut merkinnyt yhtäkään vaihtoehtoa. Syyksi sanottiin muun muassa että "käytän oikeastaan kaikkia" ja "jokainen edellä mainituista voi olla potentiaalinen tiedonlähde". Lisäksi jokunen vastaaja huomautti, että vaikei joitain tiedonlähteitä aktiivisesti käyttäisikään, saattaa internetin hakukoneen haku ohjata niiden sisältöön. Tämä tosin koskee ainoastaan niitä sivustoja, joiden sisältö on hakukoneiden käytössä. Esimerkiksi kirjaston tietokantojen ja monien rekisteröitymistä vaativien sivustojen kuten Facebook-yhteisön tietosisältöön ei pääse hakukoneiden avulla.

Tiedonlähteen käyttämättömyyttä selitettiin monilla eri syillä, ja monet niistä liittyivät tiedon laatuun. Tietosisältöä pidettiin esimerkiksi vanhentuneena, liian yleisenä tai hankalasti löydettävänä. Myös tiedon oikeellisuutta ja asiantuntevuutta epäiltiin, sekä sitä, ettei kyseisestä paikasta löydy tietoa omasta kiinnostuksenkohteesta tai mieltymyksistä.

Toinen usein mainittu syy oli se, että tietolähdettä ole tottunut tai viitsinyt opetella käyttämään tai sen käyttämiselle ei ole tarvetta. Uudempaa ja tarkempaa tietoa on saatavissa nopeammin ja helpommin muualta, eikä kaikkia saatavissa olevia lähteitä tarvitse käyttää, koska tarvittava tieto löytyy aina muutaman lähteen avulla. Muutama vastaaja mainitsi, ettei ollut tietoinen lähteen olemassaolosta. Muita esille nousseita syitä oli tietotaidon, kielitaidon tai ajan puute, oma laiskuus sekä se, että käyttöliittymä koetaan hankalaksi tai vaikeaksi käyttää.

Jos science fiction -yhdistysten kotisivuja, jäsenlehteä tai postituslistoja ei käytetty, syy oli siinä, ettei vastaaja ollut minkään seuran jäsen. Seurojen kotisivuja kritisoitiin siitä, että niitä päivitetään yleensä harvoin, ja että tieto on niukkaa ja koskee lähinnä vain yhdistystä ja sen toimintaa. Yhdistykset koettiin myös vaikeasti lähestyttäviksi, eivätkä jäsenlehdet välttämättä sisällä tietoa omasta kiinnostuksenkohteesta. Postituslistoista puolestaan sanottiin muun muassa, että ne ovat rasittavia ja tukkivat sähköpostin turhalla tiedolla. Lisäksi sähköpostikeskusteluja on vaikea seurata, ja postituslistat soveltuvat hyvin vain reaaliaikaiseen tiedottamiseen, eivät niinkään vanhan tiedon jäljittämiseen. Tapahtu-

mista puolestaan mainittiin, ettei niissä joko käydä ollenkaan tai ne osuvat kohdalle niin harvoin, ettei niillä ole merkitystä tiedonsaannin kannalta.

Ne, jotka eivät käyttäneet kirjastoa tietolähteenä, kertoivat syistään näin: etsittävä tiedon luonne on sellaista ettei sitä löydy kirjastosta, kirjasto on sidoksissa kellonaikaan ja fyysiseen paikkaan, kirjastoon täytyisi erikseen vaivautua, kirjastoon meneminen tiedonhaun takia on aikansa elänyttä. Lisäksi kirjaston palvelut ovat liian rajalliset, eli sieltä ei löydy tarpeellista osaamista eikä uutuuskirjoja saa sieltä nopeasti.

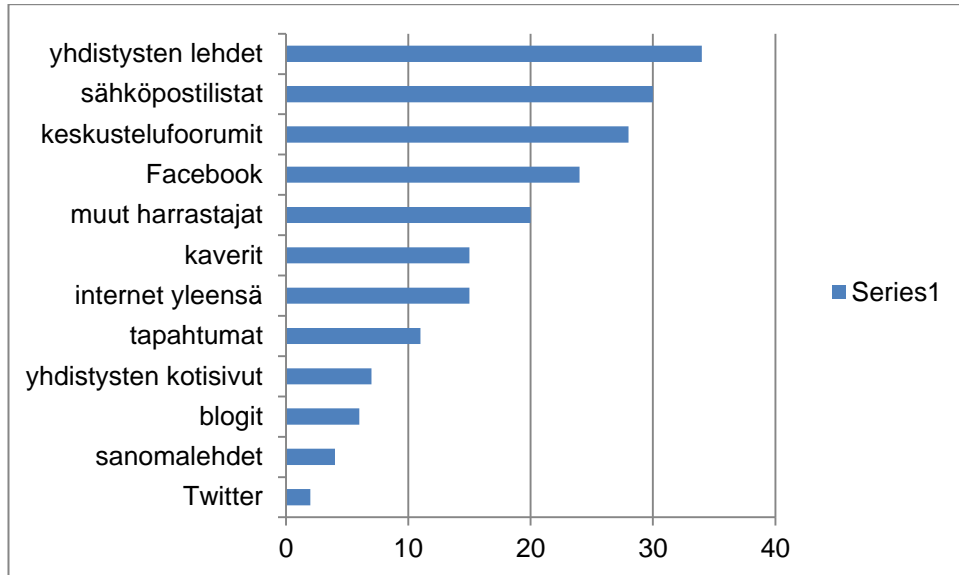
Sosiaalisen median käyttöä tiedonhaussa rajoittaa joidenkin vastaajien mielestä se, että sen kautta saatu tieto ei välttämättä ole luotettavaa eikä tarpeeksi yksityiskohtaista, tai sieltä ei saa omaan kiinnostuksenkohteeseen liittyvää tietoa. Keskustelufoorumit ovat liian "kohinaisia", keskustelun taso ei ole hyvä, ja tiedot ovat vain ihmisten omia mielipiteitä. Blogiyhteisöjä ja foorumeita puolestaan pitäisi seurata hyvin aktiivisesti, jotta "tietäisi missä mennään". Omaan kiinnostuksenkohdetta käsitteleviä blogeja puolestaan on vaikea löytää, ellei hakukone sattumalta ohjaa niiden luo. Yksitoista vastaajaa ei käytä Facebookia, ja ystäviensä kanssa on parempi keskustella kasvotusten kuin netin välityksellä.

6.5 Orientoivan tiedon hankinta

Kahden kysymyksen avulla oli myös tarkoitus saada tietää vastaajien orientoivasta tiedonhausta koskien kotimaista ja ulkomaista science fictionia.

Seitsemäntoista vastaajaa jätti vastaamatta kotimaata koskevaan kysymykseen, tai kertoi vain ettei pysy ajan tasalla tai koe sitä tärkeäksi tai tarpeelliseksi. Kuvioista 13 näkyy, että eniten mainintoja eli 34 saivat yhdistysten julkaisemat lehdet, varsinkin suurilevikkisimmät Tähtivaeltaja ja Portti, joita lukemalla vastaajat saavat orientoivaa tietoa. Toiseksi eniten mainintoja saivat yhdistysten sähköpostilistat (30 mainintaa), joilla olemista pidettiin helppona tapana saada tietää tapahtumista ja muusta toiminnasta. Seitsemän vastaajaa mainitsi myös yhdistysten kotisivut ja kaksikymmentä vastaajaa kertoi saavansa tietoa muilta harrastajilta muun muassa yhdistysten säännöllisissä tapaamisissa. Isommat

tapahtumat mainitsi yksitoista vastaajaa. Yhdistysten tärkeä rooli johtuu luultavasti siitä, että suuri osa vastaajista oli ainakin yhden sf-yhdistyksen jäsen, ja että kyselyä mainostettiin mm. niiden sähköpostilistoilla.

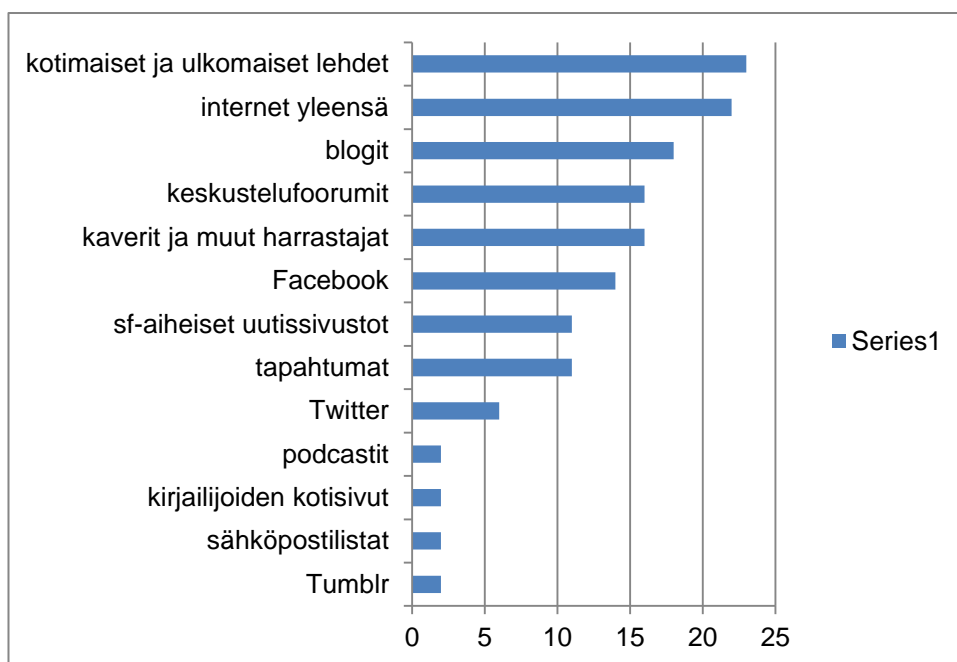

Kuvio 13. Kotimaata koskevan orientoivan tiedon tärkeimmät lähteet.

Myös keskustelufoorumit olivat tärkeitä orientoivan tiedon lähteitä. Ne saivat yhteensä 28 mainintaa, joista Risingshadow sai yli puolet eli 17. Tässäkin saattaa näkyä se, että kyselyä mainostettiin myös kyseisellä foorumilla. Sen sijaan blogit saivat vain kuusi mainintaa, sanomalehdet kuten Helsingin Sanomat neljä ja Twitter-miniblogi kaksi. Yksittäisiä ääniä olivat saaneet myös kirjasto, kirjailijan omat kotisivut ja Wikipedia. Facebookin mainitsi 24 vastaajaa, eli kyseiselle sivustolle rekisteröityneet saivat sieltä ainakin satunnaisesti orientoivaa tietoa. Sekä Internet yleensä ja sen hakukoneet että "kaverit" saivat kumpikin 15 mainintaa.

Ulkomaita koskevan kysymykseen jätti vastaamatta 38 vastaajaa, tai he kertoivat, että heillä ei ole tarvetta pysyä ulkomaiden sf-asioiden suhteen ajan tasalla. Science fiction -lehdet nousivat myös tämän kysymyksen kohdalla esiin (kuvio 14). Alaan liittyvää ulkomaista tietoa saatiin sekä kotimaisista sf-yhdistysten julkaisemista lehdistä että ulkomaisista paperi- ja verkkolehdistä. Kotimaisista

lehdistä mainittiin jälleen Tähtivaeltaja ja Portti, ja ulkomaisista lehdistä yhdysvaltalainen Locus ja brittiläinen SFX.

Kuvio 14. Ulkomaita koskevan orientoivan tiedon tärkeimmät lähteet.

Kaksikymmentäkaksi vastaajaa oli vastannut tähän kohtaan vain "internetistä" yksilöimättä tiedonsaantipaikkaa sen tarkemmin. Erilaiset science on -aiheiset uutissivustot, kuten io9, mainittiin yksitoista kertaa. Satunnaisia mainintoja saivat myös kirjailijoiden omat kotisivut, podcast-lähetykset, ulkomaiset sähköpostilistat sekä iPadiin automaattisesti päivittyvät tietopakettit.

Keskustelufoorumit, varsinkin Risingshadow, mainittiin yhteensä 16 kertaa. Yksi henkilö perusteli foorumien hyödyllisyyttä sillä, että niillä on usein aktiivisia, huomattavasti paremmin ajan tasalla olevia henkilöitä jotka välittävät tietoa ulkomailta kotimaisille foorumeille. Tällaiset henkilöt toimivat tiedonkanavana ns. portinvartijan roolissa (gatekeeper), ja he ovat oleellisessa asemassa välittäessään tietoa omalle yhteisölleen (Case 2002, 267).

Science fiction -aiheiset blogit puolestaan saivat 18 mainintaa. Monet vastaajat kertoivat seuraavansa ulkomaisten harrastajien sekä lempikirjailijoidensa blogeja. Yksi vastaaja mainitsi käyttävänsä agregaatti-palvelua, jonka avulla pystyy

seuraamaan tietyn alan uusimpia blogikirjoituksia. Mikroblogiyhteisö Twitterin mainitsi kuusi vastaajaa, ja Tumblr-blogiyhteisön kaksi.

Facebookin mainitsi neljätoista vastaajaa, ja kuusitoista mainitsi kaverit ja muut harrastajat orientoivan tiedon lähteeksi. Useampi vastaajista kertoi olevansa kavereiden suositusten ja puskaradion varassa. Niin kuin foorumien kohdalla, myös henkilökohtaisissa kontakteissa käy ilmi se, että ne, joilla on suoria kontakteja ulkomaisiin harrastajiin, toimivat tietokanavina niille, joilla ei niitä ole.

Tapahtumat, sekä koti- että ulkomaiset, saivat yksitoista mainintaa. Tarkentamatta jäi, ovatko vastaajat itse osallistuneet ulkomaisiin tapahtumiin, vai käyttävätkö he hyväkseen vain esimerkiksi tapahtumien kotisivuja tai niistä kirjoitettuja raportteja.

6.6 Tiedonhankinnan esteet

Tiedonhankinnan mahdollisia esteitä tiedusteltaessa 43 vastaajaa jätti vastamatta kokonaan tai ilmoitti, ettei osaa sanoa, muista tai koe kohtaavansa ongelmia tietoa etsiessään.

Muiden vastaajien mainitsemat tiedonhankintaongelmat liittyvät muun muassa tiedon määrän laajuuteen ja siihen että se on niin hajanaista. Yksi vastaaja huomautti, että tiedonsaanti oli hyvin vaikeaa ennen kuin internet yleisty. Toisaalta nykyään internetistä nykyään löytyvän tiedon määrä on niin suuri, että sen seulominen on hankalaa. Harrastajat tuottavat verkkoon niin paljon materiaalia, että kiinnostavaa tai relevanttia tietoa on vaikea kaivaa esiin. Foorumeita, nettisivuja, lehtiä, julkaisuja, sarjoja, elokuvia ja kirjailijoita on niin paljon, ettei kaikkia ehdi millään seurata. Materiaalia on niin paljon, että jonkin pienen teoksen löytyminen voi olla vaikeaa.

Lisäksi usealla vastaajalla oli joskus vaikeuksia internetin hakukoneiden kanssa. Vaikka niitä luonnehdittiin tärkeiksi tiedonhankintavälineiksi, löydettiin niistä myös puutteita ja rajoittuneisuutta. Ne antavat ison määrän hakutuloksia, joiden kahlaamisessa menee aikaa, ja joiden joukossa saattaa olla mainoksia ja spon-

soroituja linkkejä. Tulokset voivat myös olla aiheen vierestä varsinkin silloin kun hakee jotain pikkuasiaa, ja voi mennä pitkään ennen kuin kunnolliset hakusanat löytyvät. Vaikka tietää kaivatun tiedon melko varmasti löytyvän verkosta, se ei löydy ellei osaa muotoilla hakusanoja oikein. Ideaalinen olisi yhden vastaajaan visioima hakukone, joka ymmärtäisi kirjoitettuja tai jopa ääneen lausuttuja luonnollisella kielellä esitettyjä kysymyksiä, mutta toteaa perään, että sellaisen järjestelmän luominen on vielä tällä hetkellä "melkoinen scifi-visio jo sinänsä".

Ajankohtaisen tiedon löytyminen voi olla vaikeaa. Esimerkiksi fanisivut tai niiden sisältämät linkit voivat olla vanhentuneita, ja tapahtumien ohjelmatietoja ei päivitetä. Myös löytyneen tiedon luotettavuus on ongelma. Tieto voi olla vinoutunutta tai värittyä, kun kirjoittaja antaa oman maailmankuvansa vaikuttaa tekstin sisältöön tai kun fanit esittävät omat näkemyksensä totuutena. Lisäksi lähdeviitteiden puuttuminen, huhupuheet ja tahallinen disinformaatio mainittiin ongelmien aiheuttajaksi.

Tiedon huono saatavuus oli myös joskus ongelma. Esimerkiksi ulkomaiset science fiction -kirjat ja -lehdet ovat Suomessa huonosti saatavissa. Internetistä tai kirjastosta ei välttämättä ole apua, jos haussa on harvinainen tai vanha dokumentti kuten vanhojen teosten aikalaisarvostelut. Jotain tietoa ei kenties ole lainkaan dokumentoitu, jolloin tieto on olemassa vain "suullisena kansanperinteenä". Kolme vastaajaa mainitsikin, että tieto liikkuu usein harrastajien piirissä, ja jos heihin ei ole suoria kontakteja, tieto voi olla hankalasti saatavissa. Science fictionia pitkään harrastaneiden "vanhojen naavapartojen" tunteminen auttaisi pääsemään käsiksi hiljaiseen tietoon jota heillä on. Akateemisen sf-tutkimuksen löytäminenkin voi olla vaikeaa, ja ongelmaksi voi muodostua se, ettei akateemisten tietokantojen etäkäyttö aina onnistu kotoa käsin.

Esteenä voi olla myös se, ettei tietoa löydy suomeksi tai kielellä jota hakija osaa. Kotimaisten tietojen löytäminen voi olla vaikeaa, ja suomenkielinen materiaali on vähäistä tai puutteellista. Esimerkkeinä mainittiin että vanhemmasta, ennen 1980-lukua julkaistusta kirjallisuudesta ei löydy kunnolla suomenkielistä tietoa, ja suomenkielisessä Wikipediassa oleva science fictioniin liittyvä tieto on

usein puutteellista ja ristiriitaista. Yksi vastaaja mainitsi, ettei ole löytänyt hyvin kirjoitettua ja kiinnostavaa sf:n uusia tuulia käsittelevää suomenkielistä blogia.

Myös se koetaan ongelmaksi, että science fiction -tieto marginalisoidaan tai jätetään kokonaan raportoimatta genren ulkopuolisissa lähteissä. Science fictioniin saatetaan suhtautua yleismaailmallisessa mediassa alentuvasti tai ennakkoluuloisesti, tai siitä on vallalla vanhentuneet tai rajoittuneet käsitykset. Genren sisällä puolestaan suosituista suuntauksista on olemassa runsaastikin materiaalia, mutta pienemmistä ilmiöistä on vaikea saada tietoa. Yleispätevää tietoa löytyy helposti, mutta tarkkarajaisemman tiedon tai tuntemattomampien yksityiskohtien tai faktojen löytyminen on jo vaikeampaa. Tällaisia voivat olla esimerkiksi syvemmät analyysit kirjoista tai science fictionin alalajeista.

Tieto voi myös olla sekä liian yleistä että liian spesifistä. Yksi vastaaja kertoi:

Scifistä tuntuu olevan kahdenlaista tietoa: Sellaista mikä on suunnattu asiasta mitään tietämättömille ja sellaista mikä on suunnattu aktiiviharrastajille. Meille väliinpuotoajille ei ole kauheasti tietoa.

Ongelma on myös siinä, että tieto sekä kotimaisen että ulkomaisen science fiction -fandomin toiminnasta on hajaantunut pitkin internetverkkoa. Lisäksi yhdistysten lehtien ja muiden yhdistysjulkaisujen sisältöjen dokumentointi on puutteellista. Niitä koskeva tieto on löydettävissä hyvin hankalasti jos ollenkaan. Risingshadow-sivustolta löytyy kyllä tiedot kaikista julkaistusta sf-kirjoista yhdestä paikasta, mutta kotimaisten painettujen lehtien tarkempia sisältöarkistoja ei välttämättä löydy edes kyseisten lehtien kotisivuilta.

Vain yhden vastaajan mainitsemia tiedonhankintaa rajoittavia esteitä olivat muun muassa ajan- ja rahanpuute, faniklikkien väliset kiistat ja epäolennaisuuksiin keskittyminen, firmojen nihkeys tiedon jakamisen suhteen, jäykät copyrightsäädökset, sekä se, että sosiaalisen median kuten Facebookin kautta saatavaa tietoa on hankala tai mahdoton saada jos ei itse ole rekisteröityneenä kyseiselle sivustolle.

Suuri enemmistö vastaajista oli kuitenkin sitä mieltä, että tietoa science fictionista on helppo löytää, varsinkin jos tietoa etsii englanniksi. Tärkein syy tiedon löy-

tämisen helppouteen on internet ja sen tuomat mahdollisuudet. Internet on "pohjaton" ja "täynnä scifinörttejä".

Tietoa on helppo löytää etenkin englanniksi, sillä skifiharrastajat tuntuvat tykkävän netistä ja mielipiteidensä/tutkimustensa/jne mainostamisesta siellä. Blogauksen suosio on ilmeisesti myös lisännyt sf-tietoa netissä. Skifikirjailijoilla tuntuu olevan yleensä aina pätevät ja ajantasaiset nettisivut, joilta löytyy hyvin tietoa tuotannostaan.

Alan harrastajat ovatkin ahkeria verkonkäyttäjiä ja kirjoittajia, ja he tuottavat aiheesta paljon materiaalia muun muassa blogien kautta. Foorumit puolestaan tarjoavat paikan, jossa aloittelevatkin voivat kysellä ja pyytää apua, jos eivät itsenäisesti löydä jotain tietoa. Riittää kun kysyy, niin yleensä löytyy aina joku joka osaa vastata. Lähteiden määrä on tiedon määrän kasvusta huolimatta pysynyt kuitenkin kohtuullisena, koska science fiction kattaa kuitenkin vain pienen osan viihdetarjonnasta.

6.7 Parannusehdotuksia

Kun kysyttiin, miten tiedonhankintaa voisi parantaa, yksitoista vastaajaa kertoi ettei osaa ehdottaa mitään parannusehdotuksia. Kahdeksan vastaajaa puolestaan kertoi olevansa tyytyväisiä nykytilanteeseen, ja seitsemän oli sitä mieltä, että he löytävät parannettavaa vain itsestään (esimerkiksi viitseliäisyys tai se, ettei itsekään tiedä mitä on etsimässä).

Koska rajoittavana tekijänä on oman ajan/energian puute en näe ongelmia itse "rakenteissa".

Muutama vastaaja kaipasi firmoilta ja kustantajilta parempaa tiedottamista sekä interaktiivisuutta harrastajia kohtaan, jolloin kynnyks ottaa itse yhteyttä kustantamoihin madaltuisi. Kirjastoihin puolestaan kaivattiin enemmän ulkomaisia science fiction -lehtiä sekä kaunokirjallisuuden asiasanoitusta, joka helpottaisi kiinnostavien kirjojen löytymistä. Myös julkisesti saatavilla olevia hakutietokantoja kaivattiin enemmän. Harrastajakentän ulkopuolisen maailman asenteissa katsottiin olevan parantamisen varaa. Valtamediassa science fictionia käsitellään marginaalisen joukon puuhasteluna, joka työnnetään syrjään ja jätetään

vähälle huomiolle, ja ei-harrastajien kanssa keskusteltaessa käy ilmi, että heidän käsityksensä science fictionista on rajoittunutta.

Kuten yllä kävi ilmi, englanniksi tietoa löytyy helposti. Siksi kolme vastaajaa toivoi että tietoa saisi enemmän ja helpommin suomeksi. Esimerkiksi suomenkielisestä Wikipediasta ei löydy kovin paljon tietoa kirjoista ja kirjallisuudesta, ja toivottiinkin että harrastajat osallistuisivat enemmän suomenkielisen Wikipedian toimittamiseen.

Internetistä tällä hetkellä löytyvän tiedon hajanaisuuden vuoksi usea vastaaja kaipasi verkosta löytyvää keskitettyä sivustoa, jonne olisi kerätty kattavasti tietoa science fictionista, ja josta voisi helposti löytää aiheeseen liittyvää tietoa. Se voisi olla wiki-tyyppinen sivusto, jota harrastajat ylläpitävät yhdessä. Tärkeää olisi myös tämänkaltaisen sivuston mainostaminen ja tunnetuksi tekeminen, sekä se, että se sisältäisi tietoa myös harvinaisesta materiaalista. Se ei saisi olla yhden tai vain muutaman ihmisen viitseliäisyyden varassa, sillä usein monet listaukset ovat täydellisiä vain siihen saakka kunnes ylläpitäjä ei enää viitsi tehdä päivityksiä.

Tarvittaisiin siis korkealaatuisia, aktiivisia ja viihdyttäviä suomalaisia sf-sivustoja, joilta löytyisi kattavia ja ajantasaisia tietoresursseja kuten esimerkiksi bibliografioita sekä lehdistä että kirjoista, kirja-arvosteluja, linkkejä blogeihin ja muihin hyviksi katsottuihin sivustoihin, suositteluja aloitteleville harrastajille ja tietoa fandomin toiminnasta (ihmiset, tapahtumat, uutiset, yhdistysten toiminta). Tällaisen sivuston avulla voisi genreä ja sen harrastamistapoja tuoda paremmin esille, jolloin siitä leviäisi tietoa myös mainstream-mediaan. Monet vastaajat kaipasivat myös science fictioniin erikoistunutta suomalaista nettifoorumia, jossa olisi omat osiot kaikille science fictionin aihealueille (kirjallisuus, elokuvat, tv-sarjat jne.). Risingshadow'n jotkut vastaajat kokivat enemmän fantasiaan painottuvaksi, vaikka siellä toki on tietoa myös science fictionista.

Muutama vastaaja mainitsi vielä toteutumattoman Fandom.fi-projektin, jonka tarkoituksena olisi luoda fandomin yhteinen sivusto, joka linkittäisi kaikki Suomessa toimivat harrastajat ja harrastajayhteisöt yhteen. Siellä kaikki yhdistykset

voisivat tiedottaa toiminnastaan, jolloin tieto esimerkiksi kuukausitapaamisten paikoista ja ajoista olisi ulkopuolisenkin helppo löytää. Tällä hetkellä joidenkin kaupungin kuukausitapaamisista löytyy tietoa kenties vain suullisena tietona, jolloin ulkopuolisten kuten juuri paikkakunnalle muuttaneen on lähes mahdotonta saada tietoa tapaamisista. Fandomin pitäisi verkostoitua paremmin sekä keskenään että ulkomaisen fandomin, eritoten ei-anglosaksisten maiden harrastajien kanssa. Science fiction on oma alakulttuurinsa, ja harrastajilla on taipumus sulkeutua omiin ympyröihinsä, johon uusien harrastajien on vaikea päästä sisään. Ylipäätään avoimuutta kaivattiin enemmän, sekä harrastajakunnan sisällä että ulkopuolisen maailman suuntaan. Tiedottamisen tärkeys tuli hyvin esille; lisänäkyvyydellä koettiin olevan vain positiivisia seurauksia.

Yleisen kotimaisen sf-sivuston lisäksi muutama vastaaja toivoi myös sellaista lehteä, joka ilmestyisi useammin kuin neljä kertaa vuodessa ja keskittyisi sf-maailman tuoreisiin uutisiin. Se voisi ilmestyä verkkolehtenä, jolloin se olisi helpposti kaikkien saatavissa. Myös jo olemassa olevat kotimaiset lehdet tarvitsevat enemmän näkyvyyttä, sillä yksi vastaaja kertoi:

Sf-lehdet, etenkin suomalaiset ovat aika pitkälti kuolleet ja kadonneet, vaikka harrastajia olisi. Saattaisin sellaisen tilatakin, jos niitä joskus jossain näkyisi.

Näiden parannusehdotusten toteuttaminen vaatisi paljon resursseja harrastajakunnalta, jonka toiminta on vapaaehtois pohjaista ja talkootyötä. Yksi vastaaja toivoikin lisää rahaa alan järjestöille, sillä vapaaehtoisuus ei riitä ikuisesti. Lisäksi science fiction on niin laaja ja monipuolinen aihe, että kaiken kattavan sivuston toteuttaminen olisi hyvin haastava tehtävä pelkin vapaaehtoisvoimin.

6.8 Pohdintaa

Vastausten perusteella näyttää siltä, että suurin osa science fictionin harrastajista omaa hyvät tiedonhankintataidot. He käyttävät monia erilaisia tapoja etsiessään tietoa, osaavat arvioida lähteiden luotettavuutta ja myös osaavat kysyä apua. Yksi vastaaja kiteytti asian kun kysyttiin onko tietoa helppo löytää:

On, on vain käytettävä omaa järkeä ja lähdekritiikkiä.

Vastaajien elämänhallinta tämän harrastuksen osalta voidaan lukea Savolaisen teorian mukaan optimistis-kognitiiviseksi. Vastauksista käy ilmi, että vaikka tiedonhankinnassa ilmenee ongelmia, ne eivät heidän mielestään ole ylittämättömiä. Tiedon määrän laajuus ja hajanaisuus hankaloittavat tiedonhankintaa, mutta vastaajat pystyvät tiedollisin perustein ja ”omaa järkeä” käyttämällä etsimään keinoja joilla tiedonhankinnassa esiintyvät esteet voi ylittää. Toisaalta pitää muistaa, että tutkimuksen pohjana ollut verkkokysely luultavasti tavoitti helpoiten juuri ne henkilöt, joilla tiedonhankintataidot ovat hyvät.

Science fiction -harrastajien tiedonlähteet ja -kanavat voi sijoittaa Kirsty Williamsonin arkielämän tiedonhankinnan mallin eri vyöhykkeille. Käyttäjän lähiympäristöön kuuluvat ystävät ja ne harrastajat joiden kanssa on läheisesti tekemisissä. Laajemman kontaktiverkoston alueelle puolestaan sijoittuvat fandomin muut jäsenet sekä verkon kautta esimerkiksi keskustelufoorumeilta löytyvät kontaktit. Kauempana sijaitsevat formaalimmat lähteet ovat virallisemmat verkkosivustot kuten Wikipedia sekä painetut lähteet kuten lehdet ja kirjat. Williamsin teorian mukaan saatua tietoa pidetään sitä luotettavampana mitä lähempänä tiedonlähde sijaitsee tiedonkäyttäjää, ja tässäkin tutkimuksessa saatiin samansuuntaisia tuloksia. Asioista paremmin tietävältä kavereilta saatu tieto koettiin luotettavammaksi kuin verkosta löytyvä hakukoneiden avulla löydetty tieto.

Tutkimuksen tulokset heijastelivat aikaisempia arkielämän tiedonhankintaa koskevia tutkimuksia myös siinä, että internetillä on tärkeä rooli sf-harrastajien tiedonhankinnassa. Vaikka myös kirjastoja, painettuja lähteitä kuten lehtiä ja harrastajien välisiä tapaamisia käytettiin lähteinä ja kanavina, suurin osa jokapäiväisessä tiedonhankinnassa käytetyistä lähteistä oli verkkolähteitä. Lähteiden ja kanavien valintaan ja käyttöön vaikuttivat myös tavat ja tottumus; tiedonhankinnan tapojen totunnaisuus tuli tässäkin tutkimuksessa ilmi. Kysyttäessä miksi tiettyjä tiedonlähteitä ei käytetä monet vastaajat kertoivat, etteivät yksinkertaisesti ole tottuneet käyttämään niitä, eikä heillä ole tarvetta ottaa uusia tapoja käyttöön, jos vanhatkin toimivat tyydyttävästi. Vasta kun uuden lähteen edut käyvät kiistattomiksi, ne otetaan osaksi omaa tiedonhankintakäyttäytymistä.

7 LOPUKSI

Suomessa ei tiettävästi ole aikaisemmin tutkittu juuri science on -harrastajien tiedonhankintaa, mutta muista harrastajaryhmistä kuten kissa-harrastajista on tehty vastaavia tiedonhankintatutkimuksia. Science on -fandom on oma alakulttuurinsa, jonka erityispiirteinä on usein yhteisöllisyys sekä verkossa että verkon ulkopuolella.

Tämän opinnäytetyön tarkoitus oli selvittää suomalaisten science on -harrastajien tiedonhankinnan yleispiirteitä. Tutkimus tehtiin anonyymilla verkkokyselyllä, johon vastasi 117 harrastajaa ympäri Suomea. Kyselyn avulla tutkittiin seuraavia seikkoja: minkälaista tietoa science fictionista haetaan, mistä paikoista ja mitä kautta tietoa hankitaan, millä kriteereillä valitaan paikkoja joista tietoa haetaan, mitä ongelmia tai esteitä tiedonhankinnassa esiintyy ja miten esiin tulevia ongelmia voisi korjata. On vaikea arvioida tutkimukseen osallistuneiden osuutta kaikista Suomen science fictionin harrastajista, koska kokonaismäärä ei ole tiedossa, mutta koska vastauksia tuli yli sata, voidaan niiden antamia tuloksia pitää tilastollisesti luotettavina.

Vastauksista kävi ilmi, että suurin osa harrastajista etsii tietoa aktiivisesti. Eniten hankittiin tietoa kirjallisuudesta ja kirjailijoista, esimerkiksi kirja-arvosteluja, uutuskirjoja, suositteluja ja julkaisutietoja, mutta myös elokuvat ja tv-sarjat, pelit, lehdet, sarjakuvat ja sf-fandomin toiminta saivat mainintoja. Myös faktatietoa etsittiin lukemisen, kirjoittamisen ja roolipelaamisen tueksi. Harrastajat hakivat tietoa monista eri paikoista, mutta tärkeimmiksi tiedonlähteiksi ja -kanaviksi osoittautuivat internetin hakukoneet, erilaiset keskusteluryhmät ja -foorumit sekä muut harrastajat. Myös Wikipedia nousi esiin tärkeänä lähteenä. Hakukoneita pidettiin vaivattomana ja nopeana, kun taas muilta harrastajilta saatu tieto koettiin luotettavaksi. Tärkeimmät kriteerit lähteitä valitessa olivatkin helppous, asiantuntevuus sekä luotettavuus.

Kysely tuotti hyvin tuloksia, mutta kävi ilmi että muutama kysymys oli huonosti muotoiltu. Yhdessä kysymyksessä pitäisikin kysyä vain yhtä asiaa, sillä se sel-

keyttäisi kyselyä ja estäisi sen että vastaajat unohtavat vastata kaikkiin kohtiin. Lisäksi kyselyn tekovaiheessa olisi voinut pyytää kommentteja myös sellaisilta sf-harrastajilta jotka eivät ole opiskelleet kirjastoalaa tai informaatiotutkimusta. Silloin kysymysten sanamuodoista olisi voinut tulla paremmin ymmärrettäviä.

Tutkimusta oli mielenkiintoista tehdä. Tuloksista saattaa myös olla kotimaisille sf-yhdistyksille ja -yhteisöille käytännön hyötyä, koska tutkimus valotti harrastajien tiedontarpeita ja tiedon saannissa esiintyviä ongelmia. Siitä saatiin myös monenlaisia konkreettisia parannusehdotuksia, joiden avulla tiedon saatavuutta ja kulkua asiantuntijoilta asiasta kiinnostuneille voisi parantaa. Tärkeimmiksi ehdotuksiksi nousivat tiedon kokoaminen yhdelle sivustolle ja sen tarkempi dokumentointi sekä parempi tiedottaminen, verkostoituminen ja avoimuus sekä harrastajakentän sisällä että ulkopuolella.

Yksi jatkotutkimuksen aihe voisi olla syventää tässä tutkimuksessa saatua yleiskuvaa sf-harrastajien tiedonhankintatavoista esimerkiksi teemahaastattelemalla eri-ikäisiä harrastajia. Lisäksi jos 6.7-luvussa mainittu Fandom.fi-projekti saadaan joskus tehtyä, voisi tutkia sen tuomia mahdollisia muutoksia tiedon saatavuudessa ja tiedonkulussa aktiivitekijöiltä riviharrastajille.

LÄHTEET

Case, D. O. 2002. Looking for Information: A Survey of Research on Information Seeking, Needs and Behavior. San Diego: Academic Press.

Finncon. 2012. Finncon saavutti kävijätavoitteen. Viitattu 6.8.2012. <http://2012.finncon.org/category/news>

Haasio, A. & Savolainen, R. 2004. Tiedonhankintatutkimuksen perusteet. Helsinki: BTJ Kirjasto-
palvelu.

Hirsjärvi, I. 2009. Faniuden siirtymiä: suomalaisen science fiction -fandomin verkostot. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Hirsjärvi, S.; Remes P. & Sajavaara, P. 2000. Tutki ja kirjoita. viides painos. Helsinki: Tammi.

Karppanen, P. 2011. The Finnish Fandom: All you Need to Know about It. Spin 2/2011. Turun Science Fiction Seura ry.

Koivisto, K. 2006. Elämää tassun alla: haastattelututkimus kissanomistajien tiedonhankinnasta. Pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto. Informaatiotutkimuksen laitos. Saatavissa myös <http://tutkielmat.uta.fi/pdf/gradu01223.pdf>

Mäntylä, T. 2012. Pienen noffarin suuri pohjoismainen kiertue. Spin 3/2012. Turun Science Fiction Seura ry.

Rehnström, H. W. 2012. Fiktio fiktiona. Peili 2/2012. Mediakasvatuskeskus Metka.

Savolainen, R. 2011. Tiedonhankintatutkimuksen lähtökohtia. Teoksessa Serola, S. (toim.) Ote informaatiosta: johdatus informaatiotutkimukseen ja interaktiiviseen mediaan. Helsinki: BTJ /Avain. s. 75–112.

Savolainen, R. 1999. Tiedontarpeet ja tiedonhankinta. Teoksessa Mäkinen, I. (toim.) Tiedon tie: johdatus informaatiotutkimukseen. Helsinki: BTJ. s. 73–108.

Sisättö, V. 2004. Tieteiskirjallisuus. Teoksessa Jerrman, T & Sisättö, V. (toim.) Ulkomaisia tieteiskirjailijoita 1. Helsinki: BTJ.

Sisättö, V. 2010. Fandom. Finncon-Animeconin ohjelmalehti. Jyväskylän Science Fiction Seura 42 ry.

Tuominen, K. 2008. Tiedon partaalla: kuinka hallita informaatiotulvaa. Toinen painos. Helsinki: BTJ.

Vehkalahti, K. 2008. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Helsinki: Tammi.

Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa: määrällisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: Tammi.

Science fiction -faniien tiedonhankintaa

Kysely on kolmesivuinen. Ensimmäisellä sivulla kysytään taustatietoja, ja sen jälkeen siirrytään itse tiedonhankintaan. Kysely ei ole pitkä (yhteensä vain 20 kysymystä), joten pyydän että käytät jonkin aikaa vastausten miettimiseen. Kiitos!

Tiedonhankinnalla tarkoitetaan sitä, miten saat tietoa esimerkiksi uusista science fiction -aiheisista kirjoista, elokuvista, peleistä, tapahtumista jne. Lähteellä puolestaan viitataan paikkaan, josta tieto löytyy.

Täytettyäsi kyselyn ja painettuasi Lähetä-nappia voit halutessasi jättää yhteystietosi kirjapalkinnon arvontaa varten. Vastaukset ja yhteystiedot pidetään erillään, eli kyselyn tulokset käsitellään anonyymisti.

1. Sukupuolesi *

- mies
- nainen

2. Ikäsi *

- alle 20
- 20-29
- 30-39
- 40-49
- 50 tai yli

3. Kotikuntasi *

4. Mitä kautta sait tietää tästä kyselystä? *

5. Kauanko olet harrastanut science fictionia? *

- 1-3 vuotta
- 4-6 vuotta

7-9 vuotta

10 tai enemmän

6. Millä tavoin harrastat science fictionia? *

luen kirjoja ja lehtiä

kirjoitan

katselen elokuvia ja tv-sarjoja

pelaan

osallistun sf-yhdistysten toimintaan

osallistun nettiyhteisöjen toimintaan

muuten, miten?

7. Oletko jonkin science fiction -yhdistyksen jäsen? *

Olen

En

8. Oletko aktiivisesti mukana jossakin science fiction -yhdistystoiminnassa? *

Olen

En

9. Käytkö sf-tapahtumissa? *

Kyllä

En

Science fiction -fanien tiedonhankintaa

10. Millaista tietoa yleensä haet ja missä tilanteessa? *

11. Voitko kertoa esimerkkejä tilanteista, joissa sinulla on jokin science fictioniin liittyvä kysymys - mistä lähdet hakemaan tietoa ja miksi? *

12. Mistä haet science fictioniin liittyvää tietoa? (listaa kolme tärkeintä vaihtoehtoa)? *

- kirjastot
- sf-seurojen jäsenlehdet
- sf-tapahtumat
- muut harrastajat
- internetin hakukoneet
- keskusteluryhmät /-foorumit
- blogit
- blogiyhteisöt (esim. Tumblr, LiveJournal, Twitter)
- Facebook
- uutissivustot
- sf-yhdistysten postituslistat
- sf-yhdistysten kotisivut
- muita internetsivustoja, mitä?
- muu, mikä?

13. Mita lähteitä et käytä etsiessäsi tietoa science fictionista? *

- kirjastot
- sf-seurojen jäsenlehdet
- sf-tapahtumat
- muut harrastajat
- internetin hakukoneet
- keskusteluryhmät /-foorumit
- blogit
- blogiyhteisöt (esim. Tumblr, LiveJournal, Twitter)
- Facebook
- uutissivustot
- sf-yhdistysten postituslistat
- sf-yhdistysten kotisivut
- muita internetsivustoja, mitä?
- muu, mikä?

14. Miksi et käytä edellisessä kysymyksessä merkitsemiäsi tiedonlähteitä? *

Science fiction -fanien tiedonhankintaa

15. Mistä haet sellaista tietoa minkä avulla pysyt ajan tasalla siitä mitä sf-maailmassa tapahtuu Suomessa?

16. Mistä haet sellaista tietoa minkä avulla pysyt ajan tasalla siitä mitä sf-maailmassa tapahtuu ulkomailla?

17. Mitkä kaksi seikkaa tai kriteeriä on tärkeitä, kun valitset paikkoja joista haet tietoa? *

- ajankohtaisuus
- asiantuntevuus
- luotettavuus
- saatavuuden helppous
- tiedon formaatti
- tieto saatavissa määrätyllä kielellä
- muu, mikä?

18. Millaisia ongelmia tai esteitä olet kohdannut etsiessäsi tietoa science fictionista? *

19. Onko tietoa mielestäsi helppo löytää? Miksi on tai ei ole? *

20. Missä näkisit parantamisen varaa etsiessäsi tietoa science fictionista?

Verkkokyselyn saatekirje

Hei sinä science fictionista kiinnostunut!

Teen lopputyötäni Turun ammattikorkeakoulun kirjasto- ja tietopalvelun koulutusohjelmassa siitä, miten science fiction -fanit etsivät tietoa harrastuksestaan. Siksi etsin scifin harrastajia vastaamaan lyhyeen kyselyyn osoitteessa <http://tinyurl.com/sf-kysely>

Kaikkien yhteystietonsa jättäneiden kesken arvotaan kirjapalkinto. Arvontaan ei ole pakko osallistua, ja vastaukset käsitellään anonyymisti. Kysely on avoinna 5.8.2012 asti.

Toivoisin, että käyttäisit hetken aikaasi, sillä osallistumisestasi olisi paljon apua!

Terveisin Leila Paananen

leila.paananen@students.turkuamk.fi

Ilmoitus kyselystä Conzine-lehdessä

Hei sinä science fictionista kiinnostunut!

Opiskelen Turun ammattikorkeakoulussa kirjasto- ja tietopalvelun koulutusohjelmassa, ja tutkin lopputyössäni sitä, miten sciffanit etsivät tietoa harrastuksestaan. Vastaa lyhyeen kyselyyn osoitteessa <http://tinyurl.com/sf-kysely> ja osallistu samalla kirja-arvontaan!

Terveisin Leila Paananen

